

AFET RİSKLERİNİN AZALTILMASINDA YAŞLI BİREYLERİ KAPSAYICI ARAÇ SETİ

Bu resmi olmayan çeviri Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile yapılmıştır. Bu çevirinin içeriğinden yalnızca Derin Yoksulluk Ağı sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

AFET RİSKLERİNİN AZALTILMASINDA YAŞLI BİREYLERİ KAPSAYICI ARAÇ SETİ

05 Teşekkür

07 Önsöz

09 Kısaltmalar ve Akronimler

11 Bölüm A - Giriş:

Bu araç setine neden ihtiyacımız var?

Bu araç seti kimler içindir?

Bu araç seti neleri içermektedir

17 Bölüm B - AIDDR çerçevesi ve temel kavramları

Uluslararası yaşlanma politikaları ve çerçevesi

AIDDR'nin temel kavramları

39 Bölüm C - Risk değerlendirmesinde yaş kapsayıcılığı

Risk değerlendirmesi için sosyalleşme

Topluma genel bakış

Tehlikelerin ve hassasiyetlerin haritalanması

Yaşlıların kapasitelerinin haritalanması

61 Bölüm D - Planlama ve izlemede yaşlıların katılımı

Hazırlık

İzleme

79 Bölüm E - Yaşlı kapsayıcılığı konusunda savunuculuk

Kanıtların kullanılması ve savunuculuk hedeflerinin belirlenmesi

Savunuculuk için çalışma

Savunu stratejisi

93 Referanslar

Teşekkür

Bu el kitabı, HelpAge ve diğer kuruluşlar tarafından afet risk yönetimine (DRM) yaşlıların dahil edilmesi konusunu ele almak üzere geliştirilen çeşitli kaynakların bir derlemesidir. Bu araç setinin geliştirilmesine Deepak Malik liderlik etmiş ve BertMaerten, Quyen Tran, Godfred Paul, Diana Hiscock, Syed Moez, Shahzado Khaskheli, Michiel de Groot, Pradesh K. Rai ve Anamul Haque'den kıymetli teknik uzmanlıklar, bilgiler ve yönlendirmeler alınmıştır. HelpAge, StratComm ekibine, özellikle de Roshni Subhash ve Sonia Singh'e teşekkür eder.

Önsöz

Afet Riski ve Yaş Endeksi, nüfusta hızlı bir yaşlanma süreci ile paralel olarak afetlerin sıklığının ve yoğunluğunun artacağını öngörmektedir. 2050 yılına kadar dünya genelinde iki milyardan fazla yaşlı insan olacaktır. Bu da gelecekteki herhangi bir afette, yaşlı insanların etkilenen nüfusun giderek artan bir oranını oluşturacağını göstermektedir. Yine de, 'kimseyi geride bırakmama' yönündeki evrensel taahhüde rağmen, yaşlılar afetler meydana geldiğinde geride bırakılma eğilimindedir. HelpAge International ve diğer kuruluşlar, yaşlıları kapsayıcı Afet Risk Yönetimini (Disaster Risk Management- DRM) teşvik etmeyi taahhüt etmektedir. HelpAge, yıllar boyunca Bilgi Geliştirme Ürünleri geliştirmiş, kapasite artırımı sağlamış, farkındalık yaratmış ve toplum düzeyinde kapsayıcı DRM projeleri uygulamıştır. Bu araç kiti, toplumların kapsayıcılığını ve dayanıklılığını desteklemek için atılan bir başka adımdır. Bu yayın kapsamında vurgulanan mesaj, yaşlı insanların kapsanmaya haklarının olduğu, kendilerine değer verilmesi gerektiği, özel ihtiyaçlara sahip oldukları ve aynı zamanda değerli

bir kaynak oldukları ve DRM'ye katılımlarının yaşadıkları toplum için son derece önemli olabileceğidir. Afetlere hazırlık konusunda kapsayıcı bir yaklaşım hayat kurtarmanın yanı sıra eşitlik ve insan haklarını da destekler. Bu yayının toplumları, sosyal kuruluşları ve yaşlıları afetlere hazırlık konusunda destekleyeceğini umuyoruz. Yaşlılar da dahil olmak üzere bu araç setinin geliştirilmesine katkıda bulunan herkese teşekkür ederiz.

Eduardo Klien
Bölgesel Direktör

Kısaltmalar ve Akronimler

ADCAP Yaş ve Engellilik Kapasitesi Programı Age and Disability Capacity Programme

AIDRR Age inclusive disaster risk reduction Afet kaynaklı risklerin düşürülmesinde yaşlı kapsayıcılığı

DMC Disaster management committee Afet yönetimi komitesi

DPO Disabled people's organisation Engelli Halk Örgütü

DRM Disaster risk management Afet riski yönetimi

DRR Disaster risk reduction Afet riski azaltma

EWS Early warning system Erken uyarı sistemi

GBV Gender-based violence Cinsiyet temelli şiddet

HFA Hyogo Framework for Action Hyogo Eylem Çerçevesi

HVCA Hazard Vulnerability and Capacity Analysis Tehlike Açıklığı ve Kapasite Analizi

IDP Internally displaced people Ülke içinde yerinden edilen kişiler

MIPAA Madrid International Plan of Action on Ageing Madrid Yaşlanma Hakkında Uluslararası Planı

MIRA Multi-sector Initial Rapid Assessment Guideline Çok Sektörlü Hızlı ilk Değerlendirme Kılavuzu

NFI Non-food item Gıda dışı maddeler

NGO Non-government organisations Sivil toplum kuruluşları

OPA Older people's association Yaşlı insanlar derneği

PLA Participatory learning and assessment Katılımlı öğrenme ve değerlendirme

PWD Person with disabilities Engelli Birey

RECU Reach Enter Circulate Use Ulaş Gir Dolaş Kullan

RIC Resource Integration Centre Kaynak Entegrasyonu Merkezi

SADDD Sex, age and disability disaggregated data Cinsiyete yaşa ve engellilik durumuna göre ayrıştırılmış veriler

SDG Sustainable Development Goals Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri

VDRMP Village Disaster Risk Management Plan Köy Afet Yönetimi Planı

Bölüm A: Giriş

Anahtar Çıkarımlar:

- Bu araç kiti, afet riskinin azaltılmasına yönelik programlamaya yaşlıların dahil edilmesi sürecinin ana hatlarını çizmektedir. HelpAge International ve diğer kalkınma ajansları tarafından yaşlıları kapsayıcı afet risk azaltma konusunda geliştirilen mevcut kaynaklardan yararlanılmaktadır.
- Bu, afet riskinin azaltılması konusunda çalışan kuruluşlar, özellikle de HelpAge International'ın ağ üyeleri için tasarlanmış bir kaynaktır.
- Araç kiti, afet riskinin azaltılmasına rehberlik eden kavramlara, politikalara ve çerçevelere özellikle yaş ve engellilikle ilgili olanlara odaklanan bir giriş sunmaktadır. Bunu, risk değerlendirmesi, planlama, hazırlık, direnç oluşturma ve savunuculukta yaşlıların dahil edilmesini destekleyecek tespitler ve araçlar takip etmektedir.

DRR'de Yaşlıların Kapsanması İhtiyacı

Kadınlar ve Yaşlanma

- Dünyadaki kadınların yüzde 23'ünden fazlası halihazırda 50 yaş ve üzerindedir.
- 60 yaş ve üzeri insanların yüzde 54'ü kadın, yüzde 46'sı erkektir.
- 80 yaş ve üzeri insanların yüzde 62'si kadın, yüzde 38'i erkektir.
- Az gelişmiş bölgelerde yaşlı kadınların yüzde 22'si çalışırken, bu oran gelişmiş bölgelerde sadece yüzde 6'dır.

Sayfa 12

Yaşlı insanlar ve DRR'ye yönelik insani yardım müdahalesi

- Yaşlıların kırılganlığını artıran dört temel faktör şunlardır:

1. Fiziksel düşüş;
2. Yaş temelli ayrımcılık;
3. Yaşlılar için yetersiz hizmetler; ve
4. Yoksulluk.

- Afetler yaşlı bireylerin mevcut hassasiyetlerini daha da kötüleştirmektedir.
- Hem DRR planlamasında hem de acil durumlarda yaşlılara yönelik hizmet, destek ve bilgiler yetersizdir.

- Yaşlı bireyler yerel, sosyal ve çevresel tehlikeler bağlamında kök salmış zengin deneyim, bilgi ve becerilere sahiptir.
- Yaşlı insanlar toplumlardaki DRR süreçlerinden dışlanma eğilimindedir ve afetlerin etkilerine karşı daha da savunmasız hale gelmektedir.
- Yaşlı bireyler, herkesin dayanıklılığını arttıracak sosyal değişimlerin aktörleri olarak sürece dahil edilmelidir.

Sayfa 13

Engellilik ve Yaşlanma

- Yaş, artan işlevsellik zorluklarıyla bağlantılıdır; nüfus yaşlandıkça engelliliğin yaygınlığı da artacaktır.
- Engellilik durumu kronik sağlık koşullarındaki küresel düzeydeki artış nedeniyle giderek yaygınlaşmaktadır. Bu rahatsızlıkların, düşük ve orta gelirli ülkelerde engellilikle yaşanan tüm yılların yüzde 66,5'ini kapsadığı tahmin edilmektedir.¹
- 60 yaşına gelindiğinde, engellilik ve ölümün en büyük yükü işitme, görme ve hareket etmedeki yaşa bağlı kayıplardan ve bulaşıcı olmayan hastalıklardan kaynaklanmaktadır.
- Yaşlıların yüzde 43,6'sında bulunan görme, hareketlilik ve işitme özürleri en yaygın engellilik türleridir.

Nüfus ve Yaşlanma

- 2015 yılında 60 yaş ve üzeri 901 milyon kişi vardı ve 2050 yılında bu sayı 2.1 milyara yükselecek.
- Dünya nüfusunun yüzde 70'i kadın başına 2,1 olan doğurganlık seviyesinin altına düşmektedir.
  - 60 yaş üstü tüketicilerin küresel çapta harcama gücü 15 trilyon USD'dir.
  - 2030 yılına kadar dünya genelinde yaşlı kişi başına sadece 4,9 işçi düşecek.
  - 65 yaş ve üzeri insanların 4'te 1'i hiçbir zaman tam olarak emekli olmayı beklemiyor.
  - Emeklilik çağındaki nüfusun yüzde 48'i emekli maaşı almamaktadır.

Sayfa 14

1. Neden Bu Araç Setine İhtiyacımız Var?

Afet riskinin azaltılması (DRR) " afetlere neden olan faktörlerin analiz edilmesi ve yönetilmesi yoluyla deprem, sel, kuraklık ve siklon gibi doğal tehlikelerin neden olduğu zararın azaltılması, bu kapsamda afetlere maruz kalan kişilerin ve mülklerin kırılganlığının azaltılması, arazi ve çevrenin akıllıca yönetilmesi ve olumsuz olaylara karşı daha hazırlıklı olunması" ile ilgilenir.

DRR üzerine pek çok çalışma yapılmaktadır, ancak DRR üzerine mevcut kaynakların ve araç setlerinin çoğu, DRR programlamasına yaşlılığın dahil edilmesi sürecini açıkça düzenlememektedir. Bu araç kiti, kapsayıcılığı güçlendiren araçlar ve yöntemler kullanarak yaşlıları kapsayıcı DRR'ye yönelik pratik bir yaklaşım benimsemektedir. Bu araç kiti, HelpAge International ve diğer kalkınma ajansları tarafından yaş kapsayıcı afet risk azaltımı (AIDRR) konusunda geliştirilen mevcut kaynaklardan yararlanmakta ve DRR'de yaş

¹ Engellilik Hakkında Dünya Raporu, Dünya Sağlık Örgütü ve Dünya Bankası (2011).

kapsayıcılığını teşvik etmek için bilgi, perspektif ve beceri oluşturmayı amaçlamaktadır. Yaş kapsayıcılığı, cinsiyet, yaş, toplumsal cinsiyet veya engellilik durumlarına bakılmaksızın insanların herhangi bir geliştirme faaliyetine aktif olarak dahil edilmesini ve katılımını sağlamaya yönelik daha geniş bir hedefin alt kümesidir. Bu araç setinin, başarılı bir şekilde DRR programları tasarlamak ve uygulamak için size bazı pratik fikirler sağlayacağını umuyoruz.

2. Bu araç seti kimler içindir?

Bu araç kiti, başta HelpAge International ve ağ üyesi kuruluşlar bünyesindeki DRR yöneticileri olmak üzere DRR programlama ve uygulamaları üzerinde çalışan kuruluşlar için tasarlanmıştır. Ayrıca, kapsayıcı DRR programlama ve uygulamasının kilit alanları ve DRR üzerine çalışan daha geniş bir örgüt grubu için de değerli bir kaynak olabilir. Araç kiti özellikle aşağıdakiler için faydalı olacaktır:

- DRR yöneticileri;
- Uygulayıcılar
- DRR gönüllüleri
- DRR teknik eğitmenleri;
- Konsorsiyum ortakları: Ulusal, eyalet veya bölgesel düzeyde DRR eğitmenleri;
- Yaşlı dernekleri üyeleri ve bakıcılar; ve
- DRR projeleri ve programları üzerinde çalışan sivil toplum kuruluşları ve bireyler.

Bu araç seti, AIDRR konusunda temel bir kaynak olarak geliştirilmiştir. AIDRR tasarlanırken, uygulanırken ve savunuculuğu yapılırken ya da AIDRR konusunda ekiplere eğitim verilirken referans olarak kullanılabilir. Bu araç kiti, yaş katılımını kolaylaştırmak için tasarlanmıştır ve afet riskinin azaltılması konusunda bir başlangıç olarak hizmet etmesi amaçlanmamıştır. Buradaki temel öngörü, araç setini kullananların genel DRR süreçlerine hâkim olacağıdır.

DRR topluluğunun bir parçası olarak, yerel, bölgesel ve ulusal düzeylerde kanıta dayalı DRR programlarının geliştirilmesi ve yönetilmesinde çok önemli bir rol oynuyorsunuz. Yalnızca kapsayıcı DRR programları tasarlayıp uygulayarak değil, aynı zamanda farkındalığı yayarak ve yaşlılar da dahil olmak üzere hassas grupları dahil etmek (**sayfa 15**) ve güçlendirmek için temel süreçlerin geliştirilmesinde ortaklarla işbirliğini teşvik ederek DRR programlamasında yaş kapsayıcılığının sağlanmasında kritik bir rol oynayabilirsiniz. Başarılı ve etkili bir AIDRR programı, gelecekteki afet dayanıklılık stratejilerine dahil edilmesi için politika ve uygulamaları bilgilendirme ve etkileme potansiyeline sahiptir. Bu araç seti tam da bunu yapmanıza yardımcı olacaktır!

3. Bu araç seti neleri içermektedir?

Bu araç setinin amacı, DRR programlarına yaşın dahil edilmesini kolaylaştırmak ve DRR uygulayıcılarının bu yaklaşımı DRR'nin çeşitli aşamalarına entegre etmelerine yardımcı olmaktır. Araç kiti dört temel bölüme ayrılmıştır:

İlk bölüm, yani bu bölüm, bu araç setinin temel özellikleri hakkında bilgi vermektedir. İhtiyaç, hedef kitle, araç setinin kapsamı ve nasıl kullanılacağına dair kılavuz bilgileri içermektedir.

İkinci bölümde, AIDRR sürecine rehberlik eden bazı temel kavramlar, politikalar ve çerçeveler tanıtılmaktadır. Bu bölümde ayrıca yaş kapsayıcılığı ve kırılabilirlikle bağlantılı

temel kavramlar da ele alınmaktadır.

Üçüncü bölüm risk değerlendirmesinde yaş kapsayıcılığını ele almaktadır. Risk değerlendirme uygulamalarının hangi yollarla yaş kapsayıcı hale getirilebileceği tartışılmakta ve bunun için öneriler sunulmaktadır.

Dördüncü bölüm, planlama ve izlemede yaşlı kapsayıcılığının ana hatlarını çizmektedir. Yaşlı kapsayıcılığının planlama, hazırlık ve dayanıklılık oluşturma süreçlerine nasıl dahil edilebileceği konusunda rehberlik sağlamaktadır.

Beşinci bölüm, yaş kapsayıcılığı için savunuculuğun yanı sıra yaşlıların savunuculuk çabalarına dahil edilmesine ve yaş kapsayıcılığı için savunuculuğun temellerine genel bir bakışa odaklanmaktadır. AIDRR konusunda savunuculuk için kanıtların kullanımı, ağ oluşturma ve strateji geliştirme konularını ana hatlarıyla ele almaktadır.

Bölmelerde ilgili AIDRR müdahaleleri örnekleri, uluslararası standartlara referanslar ve DRR programlarına yaşı dahil edilmesini kolaylaştırmak için kontrol listeleri ve çalışma sayfaları bulunmaktadır.

Sayfa 16 Foto

Sayfa 17

Bölüm B AIDRR için çerçeve ve anahtar kavramlar

Anahtar çıkarımlar

- Yıllar geçtikçe, yaşlı bireylerin insani krizlerdeki kırılganlıklarına ilişkin farkındalık artmış ve uluslararası, bölgesel ve ulusal politika çerçevelerinde yaşlı bireylerden kırılgan gruptan biri şeklinde özel olarak bahsedilmeye başlanmıştır.
- Her ne kadar bağlayıcı olmasa da, insani yardım politikaları ve rehberleri yaşlıların insani yardım bağlamındaki hassasiyetlerini ve özel deneyimlerini giderek daha fazla kabul etmektedir.
- Kırılganlığın tanınmasına rağmen, yaşlılar kasıtlı veya kasıtsız olarak DRR müdahalelerinden ve insani yardım müdahalelerinden dışlanmaktadır.
- Sendai ve diğer çerçevelerin imzacısı ve kırılganlığı azaltma sorumluluğunun sahibi olarak, çalışmalarında kapsayıcılığı sağlamak her kuruluşun ve hükümet organının görevidir.
- Sphere El Kitabı ve Temel İnsani Yardım Standartları gibi temel insani yardım rehberleri ve standartları, yaşlıların ve engellilerin karşılaştığı ihtiyaçlar ve riskler hakkında tavsiyeler içerir, ancak engelli yaşlılar hakkında özel analiz ve rehberlik sağlamaz.
- ADCAP tarafından geliştirilen Yaşlılar ve Engelliler için İnsani Kapsayıcılık Standartları, Sphere standartlarının tamamlayıcı bir standardıdır. Yaşlıların ve engellilerin insani müdahaleye dahil edilmesini sağlamak için rehberlik sunarlar; kapasitelerini ve ihtiyaçlarını dikkate alırlar ve insani müdahalede erişim, güvenlik ve haysiyet haklarını teyit ederler.

Sayfa 18

Uluslararası yaşlanma politikaları ve çerçeveleri

DRR sürecine başlamadan önce, DRR'yi teşvik eden uluslararası politikaları ve çerçeveleri anlamak önemlidir. Bu politikalara ve çerçevelere aşina olmak ve bunları ulusal DRR/DRM stratejilerine uyarlamak, yaşlıların ve diğer risk altındaki grupların uygun şekilde dahil

edilmesini sağlayabilir.

Madrid Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı 2002

Yıllar geçtikçe, DRR'ye yaşlılığın dahil edilmesi ivme kazanmıştır. 2002 yılında Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, "her yaş için bir toplum inşa etme" ve 21. yüzyılda yaşlanma sorununu ele alma ihtiyacını vurgulayan "Madrid Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı (MIPAA) "nı onaylamıştır.² Tavsiyeler üç öncelikli eylem alanı içeriyordu: Yaşlılar ve kalkınma, yaşlılıkta sağlık ve refahın geliştirilmesi ve yaşlıların elverişli ve destekleyici ortamlardan faydalanmalarının sağlanması. MIPAA, hükümet, STK'lar, politika yapıcılar ve diğer karar alıcılar için sosyal ve ekonomik kalkınma ve insan hakları çerçevelerine yaş kapsayıcı bir boyutu dahil etmek adına önemli bir kaynaktır.

Afet Riskinin Azaltılması için Sendai Çerçevesi 2015-2030.³

Sendai Afet Risklerinin Azaltılması Çerçevesi 2015-2030, Hyogo Eylem Çerçevesi 2005-2015'in ardılı niteliğindedir: Ulusların ve Topulukların Afetlere Karşı Direncinin Artırılması (HFA). Çerçeve kapsamında dört öncelikli eylem alanı bulunmaktadır: Afet riskini anlamak, afet riski yönetişimini güçlendirmek, dayanıklılık için afet azaltmaya yatırım yapmak ve etkili müdahale için afete hazırlığı arttırmak ve iyileşme, rehabilitasyon ve yeniden yapılanmada 'Daha İyisini İnşa Etmek'. Yaşlıların yeteneklerini ve katkılarını tanıyan çerçeve şunları belirtmektedir: "Yaşlılar, afet riskini azaltmak için paha biçilmez varlıklar olan uzun yıllara dayanan bilgi, beceri ve bilgiye sahiptir ve erken uyarı da dahil olmak üzere politika ve mekanizmaların tasarımına dahil edilmelidirler. Sendai Çerçevesi kapsamındaki dört öncelikli eylem alanına biraz daha ayrıntılı olarak göz atalım:

Her yaş için bir toplum, yaşlı bireylere topluma katkıda bulunmaya devam etme fırsatını sağlama hedefini benimser. Bu hedef doğrultusunda çalışmak için, onları dışlayan veya onlara karşı ayrımcılık yapan her şeyin ortadan kaldırılması gerekir. Siyasi Deklarasyon ve Madrid Uluslararası Yaşlanma Eylem Planı.

Sayfa 19

İnsani Standartlara Uygun Kilit Kapsama Alanları
Katılım
Engelleri kaldırma
Veri ve bilgi yönetimi

1. Öncelik: Afet Riskini Anlama	Afet risk değerlendirmesini, hazırlığını ve müdahalesini güçlendirmek için, mevcut tehlikelerin ve hassas gruplar da dahil olmak üzere toplumun bunlarla başa çıkma kapasitelerinin ve kırılganlıklarının iyi anlaşılması önemlidir.
2. Öncelik: Afet Riskini Yönetmek için Afet Riski Yönetiminin Güçlendirilmesi	Yerel, ulusal ve küresel düzeylerde yönetişimin güçlendirilmesi işbirliğini teşvik eder ve afet önleme, afete hazırlık, afete müdahale ve afet sonrasında iyileştirme için son derece önemlidir.

² Political Declaration and Madrid International Plan of Action on Ageing, United Nations (2002).

³ Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030, United Nations (2015).

3. Öncelik: Dayanıklılık için Afet Riskinin Azaltılmasına Yönelik Yatırımlar	Afet riskinin önlenmesi ve toplumların bir afetle başa çıkma direncinin güçlendirilmesi, hem kamu hem de özel sektör tarafından büyük yapısal ve yapısal olmayan yatırımların yapılmasını gerektirmektedir.
4. Öncelik: Etkili müdahale için afete hazırlığın artırılması ve iyileşme, rehabilitasyon ve yeniden yapılanmada 'Daha İyisini İnşa Etmek'	Afete hazırlık, toplumların direncini artırır ve onları bir afet durumunda karşı karşıya kalacakları durumla başa çıkmaya hazırlar. İyileştirme, rehabilitasyon ve yeniden inşa aşamaları aynı zamanda 'Daha İyisini İnşa Etme', yani afet riskini azaltmayı tüm kalkınma önlemlerine entegre ederek gelecekte bir afet durumuna karşı daha hazırlıklı olma şansı sağlar.

Yaşlılar ve Engelliler için İnsani Yardım Kapsayıcılık Standartları 2017.

İnsani Yardım Faaliyetlerine Yaş ve Engelliliğin Dahil Edilmesi için Asgari Standartlar⁴ ilk olarak 2015 yılında Yaş ve Engellilik Konsorsiyumu'nun bir girişimi olan ADCAP (Yaşlı ve Engelli Kapasite Programı) tarafından geliştirilmiş ve yayınlanmıştır. Pilot versiyon 2017 yılında gözden geçirilmiş ve revize edilen versiyon Yaşlılar ve Engelliler için İnsani Kapsayıcılık Standartları haline gelmiştir.⁵ Standartlar, yaşlıların ve engellilerin insan hakları olan özel ihtiyaçlarının, kırılganlıklarının ve kapasitelerinin anlaşılmasındaki boşluğu ele alarak kapsayıcılığı teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Standartlar, yaşlıların ihtiyaçlarını kapsayıcı ve katılımlarını sağlayıcı politika ve programların geliştirilmesi için bir rehber niteliğindedir. Standartlar, sektöre özgü yedi kapsayıcılık standardı seti içermektedir: Koruma, su, sanitasyon ve hijyen, gıda güvenliği ve geçim kaynakları, beslenme, barınma, yerleşim ve ev eşyaları, sağlık ve eğitim.

Sayfa 20

Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri 2015

'Sürdürülebilir Kalkınma için 2030 Gündemi'nin sonuç belgesi, Sendai Çerçevesi'nin sonuçlarının yanı sıra DRR yoluyla Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine (SDG) ulaşma fırsatlarına da atıfta bulunmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi Amaç 11.5 şöyledir: "2030'a kadar, yoksulları ve kırılgan durumdaki insanları korumaya odaklanarak, suyla ilgili afetler de dahil olmak üzere afetlerin neden olduğu ölümlerin ve etkilenen insan sayısının önemli ölçüde azaltılması ve doğrudan ekonomik kayıpların küresel gayri safi yurtiçi hasılaya oranının büyük ölçüde düşürülmesi. Sürdürülebilir Kalkınma Hedefi Amaç 11.b: '2020'ye kadar, kapsayıcılık, kaynak verimliliği, iklim değişikliğini azaltma ve uyum sağlama, afetlere karşı dayanıklılık ve 2015-2030 Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi ile uyumlu olarak her düzeyde bütüncül afet risk yönetimini geliştirmeye ve uygulamaya yönelik entegre politika ve planları benimseyen ve uygulayan şehir ve insan yerleşimlerinin sayısının önemli ölçüde artırılması.

Yoksulluğu Tüm Biçimleriyle ve Her Yerde Sonlandırma

⁴ Minimum Standards for Age and Disability Inclusion in Humanitarian Aid: Pilot Version, Age and Disability Consortium (2015).

⁵ 5 Humanitarian Inclusion Standards for Older People and People with Disabilities, Age and Disability Consortium (2015).

Toplumlardaki yaşlı insanların dayanıklılığının artırılması, gelecekteki afet olaylarının yaşlı insanları yoksulluğa sürüklemesini önleyebilir ve geçim kaynaklarını ve varlıklarını koruyarak daha hızlı toparlanmalarını sağlayabilir.

Her yaşta herkes için sağlıklı yaşamlar sağlamak ve refahı teşvik etmek Sağlık sistemlerinin güçlendirilmesi, yaşlı insanların afetlerin etkileriyle başa çıkma ve bu etkilerden kurtulma kapasitelerini ve dayanıklılıklarını artırabilir. Sendai Çerçevesi, afetler öncesinde, sırasında ve sonrasında riskleri yönetmek için yaşamı tehdit eden ve kronik hastalıkları olan kişilerin politika oluşturma ve planlamaya dahil edilmesi çağrısında bulunmaktadır.

İklim değişikliği ve etkileriyle mücadele etmek için acilen harekete geçmek İklim değişikliği afet riskini büyütmede ve DRM maliyetlerini artırmaktadır. Sendai Çerçevesi, iklim değişikliği senaryoları da dahil olmak üzere afet risk değerlendirmesinin, izlemenin güçlendirilmesi ve DRR önlemlerinin iklim değişikliği farkındalık programlarıyla bütünleştirilmesi çağrısında bulunmaktadır. Yaşlılar, kadınlar ve çocuklar iklim değişikliğinden en çok etkilenen gruplardır ve bu programların planlanmasına dahil edilmeleri önemlidir.

Sayfa 21

Şart 14, DRR'nin ihtiyacı olan kıymetli ve görünmez yaşlılara yönelik kapsayıcı bir yaklaşım benimsenmesi çağrısında bulunmaktadır

Afet Risklerinin Azaltılmasında Yaşlılar için Şart 14

Birleşmiş Milletler Afet Riskini Azaltma Ofisi'nin HelpAge International ile birlikte ana hatlarını belirlediği Şart 14, yaşlılara yönelik DRR müdahalesine kapsayıcı bir yaklaşım çağrısında bulunmakta ve Birleşmiş Milletler'in dünya genelindeki hükümetleri de bu taahhüdü kabul etmeleri için duyarlı hale getirme çabalarını desteklemektedir. Şart 14, yaşlıların dahil edilmesine yönelik 14 asgari standardı listelemekte ve hükümet, bağışçılar ve devlet kuruluşları gibi kilit paydaşlardan, DRR politika ve stratejilerine kapsayıcı bir yaklaşım getirmeleri için daha fazla taahhütte bulunmaları çağrısında bulunmaktadır. 14 asgari standart, kolay kazanılan 1 yıldızlı eylemlerden en iyi uygulamalar olan 3 yıldızlı eylemlere kadar sınıflandırılabilir. 1 yıldızlı eylemler öncelikle yaşlıların özel ihtiyaçlarının afete hazırlık ve müdahaleye dahil edilmesiyle ilgilidir; 2 yıldızlı eylemler daha çok yaşlıların dayanıklılığını artırma yollarının DRR sürecine dahil edilmesiyle ilgilidir; 3 yıldızlı eylemler ise yaşlıların dayanıklılığını artırabilecek en iyi DRR ve yönetim uygulamalarıyla ilgilidir.

Asya Pasifik Bölgesindeki DRR Stratejileri

Asya Pasifik bölgesi küresel nüfusun yüzde 60'ını barındırmaktadır ve sosyal ve çevresel faktörlerin bir araya gelmesi nedeniyle afetlere son derece açıktır. 1970 yılından bu yana doğal tehlikelerin neden olduğu afetler yaklaşık 2 milyon insanın ölümüne neden olmuştur ve bu rakam küresel ölümlerin yüzde 57'sine tekabül etmektedir. Asya Pasifik bölgesindeki neredeyse her ülke afet yönetimi için yasal ve kurumsal bir çerçevenin yanı sıra afet riskinin azaltılmasına ilişkin ulusal çerçeveler, politikalar ve eylem planları oluşturmuştur. Bölge düzenli olarak afet riskinin azaltılması konusunda Asya bakanlar konferansları düzenlemekte ve diğer bölgelere de bu konuda yol göstermektedir. İklim değişikliği afet riskini daha da arttırmaktadır ve neredeyse tüm Asya Pasifik ülkeleri dirençlerini güçlendirmek için ulusal

plan ve stratejiler benimsemiştir. Bölgedeki pek çok girişim, afetlere karşı direnç oluşturmaya yönelik daha geniş bir küresel gündemi hedeflemektedir. Bu girişimler Sendai Çerçevesi ve 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi ile uyumludur. Ancak, 2030 Gündemi ve Sendai Çerçevesi'nin ayırt edici özelliği olan kapsayıcı DRR mesajının, bölge genelindeki bu DRR çerçevelerinin açık bir bileşeni olması gerekmektedir.

Ülke düzeyindeki politika eylem örnekleri

Asya Pasifik bölgesindeki ülkeler, iklim değişikliği ve afet riskinin azaltılması konularını ele almak üzere politika girişimlerinde bulunmuştur. Örneğin, Hindistan iklim eylemi konusunda sekiz ulusal misyon oluşturmuş ve Bangladeş şiddetli iklim olaylarıyla ilişkili riskleri azaltmaya yönelik projeleri desteklemek için bir İklim Değişikliği Direnç Fonu kurmuştur. Filipinler, afet riskinin azaltılmasını iklim değişikliğine uyum ve Filipin Ulusal Afet Riskinin Azaltılması ve Yönetimi ile bütünleştirmek için yasal bir çerçeve sağlayan Afet Riskinin Azaltılması ve Yönetimi Yasasını (2010) yürürlüğe koymuştur. Plan, yasayı işler hale getirmek ve bütüncül ve katılımcı afet risk yönetimini geliştirmek ve uygulamak için formüle edilmiştir.

Sayfa 22

Çalışma sayfası: DRR kılavuzlarının ve politikalarının kapsayıcılığına ilişkin ön inceleme

Ülkedeki DRR kılavuzlarının ve politikalarının bir listesini yapın.

Kılavuzların kadınlar, engelliler ve yaşlı nüfus gibi kırılgan grupların özel ihtiyaçları açısından kapsayıcı olup olmadığını kontrol edin ve not edin. Özellikle aşağıdaki konularda kılavuz ilkelerin kapsayıcı olup olmadığına bakın:

- Veri ve bilgi yönetimi;
- Engellerin ele alınması; ve
- Katılım.

Evet, kılavuz ilkeler kapsayıcıdır çünkü

Hayır, kılavuz ilkeler şu şekilde daha kapsayıcı hale getirilebilir

Sayfa 23

Çalışma sayfası: Kurumsal yaşlı kapsayıcılık politikaları

Hükümet düzeyindeki kapsayıcılığın yanı sıra, yaşlıların kapsanması konusunda bir strateji

veya kurumsal politikaya sahip olma ihtiyacı devam etmektedir; bunun yokluğunda kuruluşlar sadece kendi niş alanlarına odaklanma eğilimindedir ve yaşlılar dışarıda bırakılmaktadır. Kuruluşunuzun ne kadar kapsayıcı olduğunu anlamak için aşağıdaki kurumsal değerlendirmeyi yapın.*Renk: Kırmızı uyulmuyor; Sarı kısmen uyuluyor; Yeşil tamamen uyuluyor**Önemli güçlü yönleri ve eksiklikleri yazın***Nasıl kapsayıcı hale getirebileceğimize dair notlar

Alan A: Kurumsal politika ve taahhüt	Renk kodlaması*	Notlar**	İhtiyaçlar***
A1. Kuruluşun, yönetim kurulu tarafından imzalanmış ve personele dağıtılmış, yaşlı ve engelli kapsayıcılığına yönelik özel bir politika taahhüdü vardır. Kuruluş (yönetim kurulu ve üst yönetim dahil) bunu uygulamak için harekete geçer.			
A2. Personel, yaşlıları ve engellileri işlerine dahil etmek için pratik adımlar atmaya teşvik edilir.			
A3. Yaşlılar ve engellilerle ilgili konular kuruluş ve program toplantılarında ve tartışmalarında personel tarafından sıklıkla gündeme getirilir.			
A4. Yaşlılar ve engellilerle ilgili konular stratejik planlama süreçlerinde dikkate alınır ve kurumsal stratejiler, amaçlar ve hedeflerde görünürdür.			
A5. Kurum ve programlarında yaşlı ve engelli kapsayıcılığını desteklemek için özel mali kaynaklar tahsis edilir.			
A6. Kuruluş, engelli ve yaşlı kuruluşları da dahil olmak üzere yaşlılık ve engellilik konusunda uzmanlaşmış kuruluşlarla aktif ortaklıklar ve ağ işbirlikleri sürdürür.			

Sayfa 24

Alan A: Kurumsal politika ve taahhüt	Renk kodlaması*	Notlar**	İhtiyaçlar***
A7. Kurumsal politikalar (İK, istihdam, koruma politikaları, vb.) herkes için hizmetlere ve istihdama eşit erişim taahhüdü içerir.			
A8. Kuruluş, engelli ve yaşlı kişilerin istihdam ve gönüllülük için eşit fırsatlara ve ofis ve proje alanlarına eşit erişime sahip olmasını sağlamak için gerekli düzenlemeleri yapar.			
A9. Yaş ve engellilik farkındalığı iş tanımlarına ve iş performansı değerlendirmelerine dahil edilmiştir.			
A10. Kuruluş, personel ve gönüllülerin yaş ve çeşitliliğini ve pozisyonlarını izlemekte, analiz etmekte ve raporlamaktadır.			

Alan B: Proje ve program tasarımı, uygulama ve gözden geçirme	Renk kodlaması*	Notlar**	İhtiyaçlar***
B1. Yaşlılar ve engelliler (erkekler, kadınlar, kız ve erkek çocuklar) sistematik olarak veri toplamaya dahil edilir ve tanımlanır (cinsiyet, yaş ve engelliliğe göre ayrıştırılmış değerlendirme, kayıt ve değerlendirme verileri için formatlar).			
B2. İhtiyaç değerlendirmeleri sistematik olarak yaşlılar, engelliler ve bakıcılarıyla (kadınlar ve erkekler, erkek ve kız çocukları) doğrudan istişareyi içerir - onların bakış açıları aktif olarak aranır (örneğin, formatlar ve kılavuzlar bunu belirtir ve bu raporlanır).			

Sayfa 25

Alan B: Proje ve program tasarımı, uygulama ve gözden geçirme	Renk kodlaması*	Notlar**	İhtiyaçlar***
B3. Proje personeli, katılım ve hizmetlere erişim ve korumanın önündeki engelleri aşmanın pratik yolları konusunda yaşlı ve engelli kişilere danışır.			
B4. Proje faaliyetleri, hizmetleri ve tesisleri, yaşlıların ve engellilerin erişimini ve katılımını en üst düzeye çıkaracak şekilde tasarlanmıştır.			
B5. Yaşlıların ve engellilerin özel ihtiyaçlarının belirlendiği yerlerde hedefe yönelik yardım sağlanır (örneğin uygun NFI'lar).			
B6. Teknik ilgi gerektiren özel ihtiyaçları olan engelliler ve yaşlılar, ilgili uzmanlığa sahip kuruluşlara yönlendirilir ve bu durum takip edilir.			
B7. Raporlama formatları, yaşlılar ve engelliler için erişim, katılım ve koruma sorunlarının ele alınmasını iyileştirmeye yönelik adımlar hakkında proje ilerlemesini raporlamak için özel bölümler içerir.			
B8. Projeler, yaşlıların ve engellilerin geri bildirim sağlama süreçleri de dahil olmak üzere tüm önemli bilgilere erişebilmeleri ve yanıt verebilmeleri için çeşitli iletişim yöntemleri, medya ve bilgi kanalları kullanır.			
B9. Engelli ve yaşlı insanlar krizden etkilenen diğer insanlarla birlikte izleme ve değerlendirmeye katılır; proje komiteleri yaşlı ve engelli insanları içerir ve aktif katılımlarını teşvik eder.			
B10. Proje değerlendirmeleri için TOR'lar, yaşlıların ve engellilerin erişim ve katılım derecesini inceler ve raporlar.			

Alan C: Teknik kapasite, bilgi ve beceriler	Renk kodlaması*	Notlar**	İhtiyaçlar***
C1. Kuruluşun, yaşlı ve engelli kapsayıcı müdahaleler sunmak için kuruluşlar arası ve ortak faaliyetleri desteklemek ve izlemek üzere eğitilmiş uygun seviyelerde (üst düzey dahil) personeli vardır.			
C2. Tüm personel için işe alıştırma ve eğitim, engelli ve yaşlı insanların hakları ve insani yardım müdahalesi de dahil olmak üzere tüm programlarda yer almalarının önemi hakkında bilgi sağlar.			
C3. Personel, kendi ülkelerinde ve program bağlamında yaş ve engellilikle ilgili temel konuların ve temel istatistiklerin farkındadır.			
C4. Program personeli ve gönüllüler aşağıdakilerin farkındadır: - Engellilik, yaş ve cinsiyete dayalı ayrımcılık örnekleri ve bunun katılımı nasıl sınırladığı - Engelli ve yaşlı insanları etkileyebilecek riskler (örneğin, hizmetlere erişimde zorluk, cinsiyete dayalı şiddet ("GBV") ve özellikle kadınlar ve kız çocukları için istismar riskleri) - Cinsiyet, yaş ve engellilik açısından ayrıştırılmış verilerin toplanmasının, analiz edilmesinin ve kullanılmasının önemi.			
C5. Ayrıştırılmış veri toplamak için program personeli tarafından kullanılan bir dizi araç ve kaynak vardır.			
C6. Program personeli tarafından her yaştan ve yetenekten kadın ve erkeklere danışmak ve onlarla iletişim kurmak için kullanılan bir dizi araç ve kaynak vardır.			

Alan C: Teknik kapasite, bilgi ve beceriler	Renk kodlaması*	Notlar**	İhtiyaçlar***
C7. Proje personeli, istişareler, saha ziyaretleri ve eğitim faaliyetlerinde yaşlılar ve engelliler için katılımın önündeki engelleri belirleme ve bunlara müdahale etme becerisini gösterir.			
C8. Proje uygulama ve değerlendirme görevlerini yürüten ekipler, yaşlı ve engelli kapsayıcılığı konusunda eğitim almış en az bir kişi içerir.			
C9. Her teknik ekip veya birim, kendi sektörü için yaşlı ve engelli kapsayıcılığı konusunda bilgi ve			

beceriye sahip en az bir kişi içerir (örneğin, WASH, gıda güvenliği, vb.)			
C10. Program personeli, İnsani Yardım Faaliyetlerinde Yaşlı ve Engelli Kapsayıcılığı için Asgari Standartların (veya alternatifinin) farkındadır ve bunları kendi özel görevlerinde kullanmıştır.			

Sayfa 28

AIDRR için anahtar kavramlar

Yaşlıların afetlerden orantısız bir şekilde etkilendiğine dair artan kanıtlara rağmen, afet planlaması ve müdahalesinde yaşlılar ve ihtiyaçları genellikle göz ardı edilmektedir. DRR'ye yaşın dahil edilmesi konusunu anlamak ve ele almak için, öncelikle tam olarak kimin yaşlı olarak tanımlandığı ve bir afet durumunda onları diğerlerinden daha savunmasız kılan şeyin ne olduğu gibi bazı temel kavramlara aşina olmalıyız.

1. Kim yaşlı insan olarak tanımlanır?

Birleşmiş Milletler yaşlı bir kişiyi 60 yaş ve üzeri olarak tanımlamaktadır. Ancak birçok gelişmiş ülkede yaşlılar için 65 yaş referans olarak kullanılmaktadır. Tanım, aşağıdaki gibi üç kategoriye daha ayrılabilir.

Genç Yaşlı 60-69 yaşlar

Yaşlı 70-79 yaşlar

Daha yaşlı yaşlı 80 yaş ve üzeri

2014'te dünya nüfusunun **868 milyonu** 60 ya da üzeri yaşta idi

2050'de **2 milyar insan** 60 ya da üzeri yaşta olacak

Dünyanın 60+ insanların **%66'sı** düşük veya orta gelirli ülkelerde yaşamaktadır. 2050'de bu oran **%80'e** yükselecek

Her birey bebeklik, çocukluk, ergenlik, yetişkinlik ve yaşlılık gibi farklı yaşam evrelerinden geçer. Bu aşamaların her biri kendi biyolojik, psikolojik ve sosyal özellikleri ve kırılabilirlikleri ile karakterize edilir. Bir kişinin kronolojik yaşı doğumdan belirli bir tarihe kadar ölçülse de, bir kişinin zihinsel gelişimi büyük ölçüde etkileşimlerine ve davranışlarına bağlıdır. Bu, sosyal yaş olarak adlandırılır. Örneğin, bir toplumdaki 60 yaşındaki erkeklerin hepsi aynı derecede fiziksel ve zihinsel zindeliğe sahip değildir. Bazıları hiçbir sağlık sorunu olmadan fiziksel olarak zinde ve aktif olabilirken, bazılarının kalp rahatsızlıkları olabilir. Bu nedenle, yaşlı insanların kapasitelerini kronolojik yaşlarından ziyade sosyal yaşlarına göre değerlendirmek, onların DRR sürecine daha fazla katkıda bulunmalarını sağlamak açısından önemlidir.

2. Yaşlanma gerçekten dünya için bir sorun mu? Daha iyi sağlık tesisleri ve ortalama yaşam süresi sayesinde, bugün dünyada eskisinden daha fazla yaşlı insan bulunmaktadır. 60 yaş üstü insanlar küresel nüfusun yüzde 11'ini oluşturmaktadır. Bu oran 2050 yılına gelindiğinde iki katına çıkarak yüzde 22'ye ulaşacaktır - yani 2 milyar yaşlı insan. Dünyadaki yaşlı nüfusun

yüzde 60'ı geliştirmekte olan ülkelerde yaşamaktadır ve bu sayı 2050 yılına kadar yüzde 80'e çıkacaktır.⁶

3. Afet bağlamında tehlike, risk ve zarar görebilirlik ne anlama gelmektedir? 'Can kaybına veya yaralanmaya, maddi hasara, sosyal ve ekonomik bozulmaya veya çevresel bozulmaya neden olabilecek potansiyel olarak zarar verici fiziksel bir olay, olgu veya insan faaliyeti.

Sayfa 29

Tehlikeler, gelecekteki tehditleri yansıtacak gizli koşulları içerebilir ve farklı kökenlere sahip olabilir: Doğal (jeolojik, hidrometeorolojik ve biyolojik) veya insansal süreçlerin neden olduğu (çevresel bozulma ve teknolojik tehlikeler).⁷ Afet riski, belirli bir topluluk veya toplumun gelecekteki belirli bir zaman diliminde yaşamlarında, sağlık durumlarında, geçim kaynaklarında, varlıklarında ve hizmetlerinde meydana gelebilecek potansiyel afet kayıplarınıdır.⁸ Sürekli olarak tehlikeye maruz kalan kişi veya toplulukların 'risk altında' olduğu söylenir. Bununla birlikte, bir toplumdaki herkes bir tehlikeden eşit derecede etkilenmez - bir tehlikenin bir kişi veya toplum üzerinde oluşturduğu riskin boyutu, maruz kalma derecesi, zarar görebilirlik ve kapasitenin bir fonksiyonudur.⁸ Zarar görebilirlik, Hyogo Eylem Çerçevesi'nde şu şekilde tanımlanmaktadır: "Bir toplumun tehlikelerin etkilerine karşı duyarlılığını artıran fiziksel, sosyal, ekonomik ve çevresel faktörler veya süreçler tarafından belirlenen koşullar. Bu, tehlikenin olumsuz etkilerine karşı duyarlı olmakla ilgilidir. Fiziksel, sosyal, ekonomik ve/veya çevresel faktörlerin bir sonucu olabilir Bir toplumdaki herkes eşit derecede savunmasız değildir. Örneğin, azalan güç, fiziksel aktiviteye karşı zayıf tolerans, fonksiyonel sınırlamalar, duyuşal farkındalığın azalması gibi yaşlılıkla ilişkili belirli zorluklar, toplumdaki diğer yetişkinlerle karşılaştırıldığında yaşlı insanların savunmasızlığını artırır. Ancak, herkes her zaman eşit derecede savunmasız değildir. Örneğin, bir sel durumunda, yüzme bilmeyen topluluk üyeleri yüzme bilenlere göre daha savunmasızdır. Ancak aynı köyde bir deprem yaşansa, durum değişeceği için yüzme bilmeyenler o kadar savunmasız olmayacaktır.

Farklı yaş gruplarında engellilik yaygınlığı

Yaşlı insanlar neden savunmasızdır?

18-64 yaş grubunun %12'si

Herkesin %15'i

65+ yaş grubunun %39'u

Farklı yaş gruplarında engellilik prevalansı

Yaşlı insanların artan kırılabilirliğinin arkasında dört temel faktör vardır:

- Kötü sağlık, hareketlilik, görme ve işitme dahil olmak üzere fiziksel gerileme.
- Hem günlük yaşamda hem de acil durumlarda yaşlıların özel ihtiyaçları göz önünde bulundurulduğunda yaşlılara yönelik hizmetlerin yetersiz olması.
- Yaşlı insanları aktif olarak dışlayan ve izole eden ve haklarını genellikle ihlal eden yaş

⁶ Ageing in the Twenty-First Century: A Celebration and a Challenge, UNFPA and HelpAge International (2012).

⁷ Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030, United Nations (2015).

⁸ UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction, United Nations (2009).

ayrımcılığı.

Sayfa 30

Örneğin, yaşlılar genellikle göz ardı edilmekte ve DRR planlama ve hazırlık sürecine dahil edilmemektedir; bu da onların özel ihtiyaçlarını göz önünde bulundurmeyen bir toplumsal DRR planıyla sonuçlanmaktadır (örneğin, yaşlıların fiziksel kısıtlamalarını göz önünde bulunduran bir acil durum tahliye planı gibi).

- Sosyal koruma mekanizmalarının ve geçim fırsatlarının eksikliğinden kaynaklanan yoksulluk. Örneğin, afet sonrası toparlanma aşamasında geçim kaynağı fırsatlarının olmaması yaşlı insanları aşırı yoksulluğa itebilir, çünkü gençlerin aksine bu insanlar aktif olarak başka iş fırsatları arayamayabilir.

5. Yaşlı bir kişinin cinsiyetinin kırılabilirliği üzerinde bir etkisi var mıdır?

Kadınlar, özellikle de engelli kadınlar, yaşlı kadınlar ve genç kızlar afet durumlarından en çok etkilenenlerdir. Kadınlar hayatları boyunca temel eğitime, sağlık tesislerine ve istihdam olanaklarına yetersiz erişim gibi ayrımcılık ve eşitsizliklere maruz kalmaktadır. Yaşlı kadınların sorumlulukları genellikle evle ilgili işler ve bakımla ilgilidir ve erkek akranlarına kıyasla dış dünyaya çok az açılabilirlerdir. Afet sonrası durumlarda, yaşlı kadınlar cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddete de açıktır ve bu durum onları daha büyük risk altına sokmaktadır.

6. Afet durumlarında yaşlılar neden orantısız bir şekilde etkilenmektedir?

Birden fazla faktör yaşlıların afetlerdeki kırılabilirliğini artırarak orantısız etkiye yol açmaktadır. Bu faktörlerden birkaçı şunlardır

- Birçok kırılabilir yaşlı insan afet zamanlarında kaçmak ve kendilerini korumak konusunda çekimserdir veya yetersizdir.

- Afetler yaşlıların mevcut kırılabilirliklerini daha da kötüleştirir.

- Hem DRR planlamasında hem de acil durumlarda yaşlılara yönelik hizmet, destek ve bilgi yetersizdir.

- Yaşlı insanların özel ihtiyaçları acil durum sonrasında genellikle göz ardı edilmekte ve bu da daha fazla acı çekmelerine neden olmaktadır.

- Sosyal ağları bozulabilir, bu da hayatta kalmak ve iyileşmek için ihtiyaç duydukları kaynaklara erişimlerini sınırlandırabilir ve geleceklerini etkileyecek kararlardan dışlanmaları daha olasıdır.

- Yaşlı insanlar kendi kendilerini dışlayabilir ve afetleri önlemeye veya afet riskini azaltmaya yardımcı olabilecek faaliyetlerden uzak durabilirler. Bunun nedeni düşük ilgi, katkılarının hoş karşılanmayacağı veya değer görmeyeceği algısı ve/veya değişime direnme eğilimi olabilir.

- Diğer yaş gruplarıyla eşit haklara sahip olmalarına rağmen, yaşlı insanların hassasiyetleri ve kapasiteleri afet durumlarında genellikle göz ardı edilmektedir.

- Asya'daki tsunami felaketinin ardından HelpAge International tarafından yapılan araştırma, Hindistan, Sri Lanka ve Endonezya'daki üç büyük bağışçı tarafından sağlanan fonların yüzde birinden daha azının özellikle yaşlılara yönelik olduğunu ortaya koymuştur.⁹

Sayfa 31

---

⁹ A Study of Humanitarian Financing for Older People, HelpAge International (2010).

Yakın zamanda meydana gelen olaylar, doğal afetlerin ve çatışmaların yaşlı insanlar üzerindeki orantısız etkisini göstermiştir. Örneğin, Katrina Kasırgası'nda (ABD, 2005), 60 yaş üstü insanlar kayıpların yüzde 75'ini oluşturmuştur ve benzer şekilde Tsunami'de (Japonya, 2011) 65 yaş üstü insanlar kayıpların yüzde 56'sını oluşturmuştur.

Afet esnasında kaydedilen yaşlı kayıpları

2005 Katrina Kasırgası'nda 60+
2011 Japon Tsunamisi'nde 60+
2013 Filipinler'deki Haiyan Tayfunu'nda 60+
2011 Nepal Depremi'nde 60+

sayfa 32

7. Kapsayıcılık nedir?

Kapsayıcılık, yaşlıların ve engellilerin temel hizmetlere eşit erişimini ve bu hizmetlerin geliştirilmesi ve uygulanmasında söz sahibi olmalarını sağlamayı amaçlayan, toplumsal programlamaya yönelik hak temelli bir yaklaşım anlamına gelmektedir. Aynı zamanda, ana akım kuruluşların engelleri ele almak ve ortadan kaldırmak için özel çaba sarf etmesini gerektirir.¹⁰ Yaşlılar homojen bir grup değildir ve yaşlılara yönelik ayrımcılık karmaşık olabilir. Yaşlı kadınlar ve erkekler, yaş, cinsiyet, engellilik, köken, kast, sınıf veya cinsel yönelim dahil olmak ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere bir dizi farklı gerekçeyle ayrımcılığa maruz kalabilirler. Ayrıca, iki veya daha fazla özelliğin kesişmesiyle ortaya çıkan benzersiz dışlanma biçimleriyle de karşı karşıya kalabilirler (örneğin, engelli yaşlı kadınlar hizmetlere erişmeye veya haklarını talep etmeye çalışırken ek engellerle karşılaşabilirler) Bu belgede özetlenen kapsayıcılık, bu farklı özellikleri ve yaşlı insanlar için potansiyel engeller yaratan, topluluklarına ve daha geniş topluma tam olarak katılmalarını engelleyen sistemleri, politikaları, tutumları ve ortamları tanımlamakla ilgilidir. Bu, erişimin sağlanması, güç dengesizliklerinin giderilmesi ve en marjinalleştirilmiş yaşlılar için dönüştürücü etkilerin elde edilmesiyle ilgilidir.

Yaşlıların kapsayıcılığı hakkındaki mitler

-Yaşlılıkta kötü sağlık kaçınılmazdır: Her birey kendi biyolojik, psikolojik ve sosyal özellikleri ve kırılabilirlikleri ile karakterize edilen farklı yaşam evrelerinden geçer. Belirli bir yaşta sağlık, kronolojik yaşın, etkileşimlerin ve davranışların bir belirleyicisidir ve her birey için farklıdır.

- Tüm yaşlı insanların benzer ihtiyaçları vardır: Yaşlılar da dahil olmak üzere her bireyin farklı ihtiyaçları vardır. Yaşlıların ihtiyaçları bir dereceye kadar yaş gruplarına göre gruplandırılabilir ve 60-69, 70-79 ve 80 yaş üstü olarak analiz edilmesi önerilmektedir.

- Geniş aile ve toplum onları her zaman koruyacaktır: Göç ve kentleşme, geniş ailenin artık eskisi kadar yaygın olmadığı anlamına gelmektedir. Bazı yaşlı insanların aileleri yoktur; diğerleri ise yetim torunlara bakmaktadır. İnsanlar, kendilerinin de acı çektiği bir zamanda

---

¹⁰ All Under One Roof, Disability-inclusive Shelter and Settlements in Emergencies, International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies, Geneva, IFRC (2015).

başkalarına yardım edecek kaynaklara ya da yeteneğe sahip olmayabilir.

Bir insani yardım kuruluşu onlarla ilgilenecektir: Birleşmiş Milletler ajansı yoktur ve yaşlı insanlara adanmış sadece birkaç uluslararası sivil toplum kuruluşu (STK) vardır.

- Genel yardım dağıtımları tarafından karşılanacaklardır: Yaşlı insanların, genellikle genel bir yardım dağıtımını tarafından karşılanmayan özel beslenme, kültürel ve sağlık ihtiyaçları vardır. Hasta ve zayıf insanlar yardım dağıtım noktalarında kuyruğa girmekte veya bu noktalara yürümekte zorlanabilir, bu da ilk etapta genel yardım dağıtımlarına erişimlerini sınırlandırabilir.

Kapsayıcılık maliyetli, karmaşık ve zaman alıcıdır: Evet, yaş, cinsiyet ve engelliliğe dayalı kırılma analiziyle ilgili bir miktar ekstra zaman ve maliyet söz konusudur.

Sayfa 33

Ancak bu, bireysel hassasiyetleri anlamının ve planlamanın tek yoludur. Kapsayıcılık, duyarlılık ve saha eylemi için bazı araçlar gerektirir.

8. Dışlanma nedir?

Dışlanma çok boyutlu ve örtüşen bir olgudur. Toplumun her seviyesinde ortaya çıkar ve yaşlı kadın ve erkekleri yaşamları boyunca, genellikle farklı şekillerde etkiler. Dışlanmanın sonuçları arasında görünmezlik, damgalanma ve güç ve ses eksikliği yer alır. Genel olarak sosyal dışlanma, bireylerin ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel hayata tam olarak katılmadıkları bir durumu ve böyle bir duruma yol açan ve bu durumu sürdüren süreci tanımlamaktadır. Yaş, cinsiyet, engellilik, köken, medeni durum, din, sınıf veya cinsel yönelim gibi farklı özelliklere dayalı ayrımcılığın etkisi, yaşam boyunca birikerek genellikle ileri yaşlarda bileşik bir olumsuz etkiye sahip olabilir. Yaşlı kadınlar ve erkekler, bu özellikler yaşa dayalı ayrımcılıkla örtüştüğünde de benzersiz ve çoklu ayrımcılık biçimlerine maruz kalabilir; örneğin, medeni durum, yaş ve toplumsal cinsiyetin kesişimine yönelik sosyal, politik ve yasal tepkiler, kadınların eşit miras haklarından yararlanmadığı ve şiddet riski altında olduğu bağlamlarda dul kadınlar için çoklu engeller yaratabilir. Belirli bir grubun veya bireyin karşılaştığı engeller, bir bağlamda özelliklerine verilen tepkiye bağlıdır. Örneğin, bazı bağlamlarda veya bazı gruplar için etnik köken, diğerlerinin örtüştüğü ana özellik olabilirken, başka bir yerde dini kimlik daha önemli olabilir. HelpAge olarak çalışmalarımızdan biliyoruz ki yaş, toplumsal cinsiyet ve engelliliğin kesiştiği noktalara verilen tepkiler, farklı bağlamlarda ve kültürlerde (toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin yaygınlığı, yaş ayrımcılığı ve engelli olmakla ilişkilendirilen damgalama nedeniyle) yaşlı insanlar için benzersiz dışlanma biçimleri yaratmaktadır. Dahası, engelliliğin yaygınlığı ileri yaşlarda artmaktadır¹¹ ve yaşlanma deneyimi kadınlar ve erkekler için farklıdır.

9. Kesişen özellikler: Yaş, cinsiyet ve engelliliğin dikkate alınması

- Yaş ayrımcılığı, bir kişinin yaşına dayalı ayrımcılık veya haksız muameledir. Aileler ve toplumlar yaşlı üyelerine değer verse de, dünya genelinde pek çok toplumda yaşlılığa dair olumsuz bir bakış açısı hakimdir ve yaşlılık bir kayıp ve kırılma dönemi olarak kalıplaşmıştır. Yaş ayrımcılığı deneyimi, örneğin gelir, istihdam, emeklilik ve karar alma rollerindeki eşitsizlik, şiddet ve istismara maruz kalma gibi cinsiyetçiliğin etkileriyle

---

¹¹ World Disability Report, World Health Organization (2011).

birleştğinde yaşlı kadınlar için daha da ağırlaşmaktadır.¹²

- Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, yaşlılık dönemi de dahil olmak üzere kadınları yaşamları boyunca etkilemektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, diğer tüm dışlanma biçimlerinin olumsuz etkilerini yoğunlaştırdığı için çok önemlidir. Yaşlı kadınlar yaşları, cinsiyetleri ve engellilik de dahil olmak üzere diğer faktörler nedeniyle ayrımcılığa maruz kalabilmekte, bu da kesişen ayrımcılığın benzersiz bir deneyimine yol açmaktadır. Örneğin, yaşlı kadınlar

Sayfa 34

daha düşük statüleri, hakları konusunda bilgi eksiklikleri ve miras almalarını engelleyen yerel yasalar nedeniyle geçim kaynaklarını kaybetmeye karşı özellikle savunmasız olabilirler. Erkekler de yaşlandıkça cinsiyetleriyle ilgili ayrımcılıkla karşılaşabilirler. Örneğin, ana gelir getirici olma gibi geleneksel bir toplumsal cinsiyet rolünü yerine getiren erkekler, gelir elde etmeyi bıraktıklarında statülerini kaybedebilir ve yalnızlık ve güçsüzlük duygusu yaşayabilirler.¹³

- Engellilik, yoksulluğun hem nedeni hem de sonucu olabilir ve engelli olarak yaşayanların sosyal dışlanma ve eşitsizlikle karşılaşma olasılığı daha yüksektir.¹⁴ Yaş ayrımcılığı, engelli yaşlıların özellikle dışlanma olasılığı olduğu anlamına gelir. Birçoğu ciddi yoksulluk, yetersiz beslenme ve tecrit yaşamaktadır. Engellilik, kadınları ve erkekleri farklı şekilde etkilemektedir. Engelli yaşlı kadınlar daha fazla marjinalleşme ve ayrımcılıkla karşı karşıya kalabilmektedir. Bununla birlikte, mevcut engellilik programları çocuklara veya genç yetişkinlere odaklanma eğilimindeyken, yaşlıları da içeren kalkınma programları genellikle engellilik perspektifini dışlamaktadır. Engelli yaşlı kadın ve erkekler, topluma tam olarak katılmalarını engelleyen fiziksel, iletişimsel, tutumsal ve kurumsal engellerle karşılaşmaktadır.

10. Kapsayıcılığın önündeki ayrımcılıktan kaynaklanan engeller nelerdir?

- Fiziksel/çevresel: Örneğin, merdivenli ulaşım araçları ve binalar, yürümekte zorluk çeken veya tekerlekli sandalye kullanan kişiler için erişilemez olabilir.

- İletişim: Yalnızca yazılı belgelerin kullanılması okuma yazma bilmeyenleri dışlar. Küçük harflerle yazılmış veya sadece yazılı materyaller, görme engelli veya düşük okuryazarlık seviyesine sahip kişiler için erişilemez olabilir. Kullandığımız dil ayrımcı olabilir ve sosyal ve tutumsal engelleri güçlendirebilir.

- Sosyal/tutumsal: Engelli insanlar çaresiz veya verimsiz olarak algılanabilir. Yaşlılık, ileri yaşlarda engelliliği 'normal' hale getiren bir bozukluk olarak görülebilir ve bu da insanların günlük yaşamlarına tam olarak katılmalarını engelleyebilir.

- Kurumsal/sistemler: Belirli özelliklere sahip kişilere karşı ayrımcılık yapan birçok yasa, politika, strateji veya uygulama. Örneğin, işverenler veya kredi kuruluşları, iş başvurusu veya kredi programları için bir üst yaş sınırı belirleyebilir veya iş için kesinlikle gerekli olmasa bile bir kişinin görebilmesini, duyabilmesini veya yürüyebilmesini şart koşabilir. Bu, engelli yaşlı

---

¹² The World's Women, Trends and Statistics, UN Statistics Division (2015), <http://unstats.un.org/unsd/gender/worldswomen.html>.

¹³ Ending Gender Inequality in Older Age, HelpAge International (2015).

¹⁴ 14World Report on Disability, World Health Organization (2015), http://www.who.int/disabilities/world_report/2011/report.pdf.

insanlara karşı doğrudan ayrımcılıktır. Veri sistemlerindeki boşluklar, düşük kaliteyle sonuçlanabilir veya güvenilir veri eksikliği, yaşlıların süreç ve programlardan dışlanmasına neden olabilir. Örneğin, nüfus verileri 49 yaşında sona erdiğinde veya programlarımız için veri toplamadığımızda, en savunmasız olanlar dikkate alınmayabilir veya dahil edilmeyebilir.

- Ekonomik: Hizmetlere erişim veya sosyal faaliyetlere katılım belirli bir düzeyde kaynak gerektirebilir; örneğin, yaşlı bir kişi ücretsiz bir sağlık hizmetine ulaşmak için otobüs ücretini karşılayamayabilir.

- İçselleştirilmiş engeller: Toplumda ayrımcılığa maruz kalan kişiler bazen olumsuz stereotipleri içselleştirirler. Örneğin, bazı yaşlılar yaşlanmaya ilişkin olumsuz görüşlere sahiptir ve kendilerini 'yaşlı' olarak tanımlamak istemezler.

sayfa 35

Buna ek olarak, kendini ayrımcılığa tabi tutmak, bireyin kendini toplumdan uzaklaştırmasına neden olabilir veya gerektiğinde sağlık hizmeti almak gibi davranışlarını etkileyebilir.

11. Yaşlı insanları DRR'ye dahil etmek neden önemlidir? Yaşlı insanlar, yerel sosyal ve çevresel tehlikeler bağlamında kök salmış zengin deneyim, bilgi ve becerilere sahiptir. Deneyimlerinin yanı sıra, toplum içindeki rollerinden de afetler bağlamında yararlanılabılır. Örneğin:¹⁵

- Geleneksel bilgi sahipleri: Yaşlı insanlar, yerel tehlike ve risk profilleri ve sürdürülebilir toplum temelli zarar azaltma stratejileri hakkında değerli bir bilgi kaynağı olabilir.
- Kolaylaştırıcılar: Yaşlılar, gençlere kıyasla günlük ekonomik faaliyetlerle çok fazla meşgul olmadıklarından, DRR eylemlerine daha fazla zaman ayırabilir ve diğer topluluk üyelerini de dahil olmaya teşvik edebilirler.
- Bakım verenler: Yaşlı insanlar genellikle aile üyelerinin, torunlarının ve diğer hassas grupların desteklenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. İhtiyaçlarının yanı sıra, bakıcı olarak deneyimlerinin de dikkate alınması gerekir.
- Değişim ajanları: DRR söz konusu olduğunda yaşlı insanlar değişim için güçlü aktörler olabilirler. Genellikle düşünme ve geriye dönüp bakma yeteneğine sahiptirler ve dünyayı torunları için daha güvenli bir yer haline getirme konusunda güçlü bir motivasyona sahiptirler.

Yaşlı insanların kapasitesinden yararlanın. Yaşlı insanlar genellikle toplumda güvenilir ve saygın liderler olarak kabul edilirler. Onların deneyimleri ve içgöruları DRR/DRM faaliyetlerine değerli katkılar sağlar! Her aşamada kendinize sorun: Risk değerlendirmesi, önleme ve hazırlık konularında yaşlıların kapasitesinden nasıl faydalanabilirsiniz?

Geleneksel bilgi sahipleri: Peru'daki yaşlılar doğru hava tahmini geliştiriyor.¹⁶ Peru'nun kırsal kesimlerinde, yerli yaşlılar (60-75 yaş grubu) bir yandan mahsullerini korumak için önlemler alırken, diğer yandan da iklim değişikliği ışığında hava tahminlerini nasıl ayarlayacakları üzerinde çalışıyorlar. Yaşlılar ve geleneksel hava tahminçileri, erken uyarı sinyallerini gözlemleyerek tahminlerde bulunuyor. Örneğin, bazı kuşlar yuvalarını göldeki yüzen sazlık adaların yukarısına yaparlarsa

¹⁵ Disaster Resilience in an Ageing World: How to Make Policies and Programmes Inclusive of Older People, HelpAge International (2014).

¹⁶ A.g.y.

bol yağmur yağacak; ancak adaların aşağısına yuva yaparlarsa kuraklık olacaktır. Martı sesleri duyulduğunda fırtına yaklaşıyor demektir ve insanlar sığınak aramaya çağrılır. Ancak iklim değişikliği ve diğer faktörler, fauna ve floranın davranışlarında, yaşlılar için yorumlanması zor olan ve tahminlerinin doğruluğunu tehdit eden değişiklikler yaratıyor. Bazı yaşlılar gözlemlerine ince ayar yapmak için bilimsel bilgilere erişiyor.

Ayrıca küçük çiftçileri, son yıllardaki yağış düzenlerine göre daha erken veya geç ekim yapmak, dirençlerini test etmek için farklı yerlerde ürün yetiştirmek ve ürünlerini çeşitlendirmek gibi bazı önleme ve adaptasyon tedbirleri almaya teşvik ediyorlar.

12. Kapasite değerlendirmesi nedir? Kapasite değerlendirmesinde yaşlıları dikkate almak neden önemlidir? Kapasite, bir topluluk, toplum veya kuruluş içinde mevcut olan ve üzerinde mutabık kalınan hedeflere ulaşmak için kullanılabilecek tüm güçlü yönler, nitelikler ve kaynakların bir kombinasyonunu ifade eder. Altyapı ve fiziksel araçlar, kurumlar, toplumsal başa çıkma kabiliyetlerinin yanı sıra insan bilgisi, becerileri ve sosyal ilişkiler, liderlik ve yönetim gibi kolektif nitelikleri de içerebilir.¹⁷ DRR'de kapasite değerlendirmesi, bir topluluğun kapasitesinin karşı karşıya olduğu tehlikeler ve risklere karşı gözden geçirildiği süreç için kullanılan bir terimdir. 18 Yaşlı bireyler toplulukların önemli bir bölümünü oluşturur ve topluluklara birçok şekilde katkıda bulunur; bunlardan birkaçı yukarıdaki bölümde özetlenmiştir. Genellikle daha önceki felaketlerden kurtulan yaşlı insanlar yılların değerli deneyim, bilgi ve becerilerine sahiptir ve onların görüşleri yereldeki değerlendirmelerde son derece faydalı olabilir. Yaşlı insanların güçlü yönlerinin, özelliklerinin ve ihtiyaçlarının dikkate alınması, değerlendirme sürecinin kapsayıcı ve temsili olmasını sağlar.

Sayfa 39

Bölüm C Bir AIDRR müdahalesi için risk değerlendirmesi

Anahtar çıkarımlar

-Riskin belirlenmesi ve azaltılmasında tüm grupların ve bireylerin tam ve anlamlı katılımını sağlayın.

-Dışlanma riski taşıyanların müdahaleye dahil edilmesini ve herkes için eşit haklar sağlanmasını sağlayın.

- Farklı özelliklerini, kapasitelerini ve kırılganlıklarını takdir edin ve bunlara karşılık verin.

- Dışlanan insanları planlama ve karar alma süreçlerinin dışında tutan engelleri kaldırarak ve iktidar ilişkilerini dönüştürerek herkes için dayanıklılığa katkıda bulunun.

Sayfa 40

Bağlamı anlamak her türlü müdahalenin biçimlendirici aşamasıdır. DRR'de, risk değerlendirmeleri başlangıç noktası olarak işlev görür ve bunlar bir toplumun karşı karşıya olduğu belirli tehlikelere ve tehditlere göre düzenlenir. Aşağıda, risk değerlendirmesinde kullanılan belirli DRR araçları ve teknikleri ile bunları yaşa göre kapsayıcı hale getirmenin yolları sunulmaktadır.

Kapsayıcılık için Kimliklendirmek

İnsani Kapsayıcılık Standartları, kapsayıcılık için kilit bir alan olarak 'kimliklendirmeyi' vurgulamaktadır. Standartlar, kimliklendirmeyi şu şekilde açıklamaktadır: "Yaşlılar ve engelliler, katılımcı, uygun ve ihtiyaçlarıyla ilgili insani yardım ve korumaya erişmelerini

---

¹⁷ UNISDR Terminology on Disaster Risk Reduction, United Nations (2009).

sağlamak için kimliklendirilir." Standartlar kapsamında önerilen temel eylemler şunlardır:

1.1: Tüm insani yardım bilgi yönetim sistemlerinde yaşlılar ve engellilerle ilgili bilgilerin toplanması, analiz edilmesi ve raporlanması.

1.2: Kapasitelerini, ihtiyaçlarını ve insani yardıma erişim imkanlarının belirlenmesi ve izlenmesi için yaşlılar ve engellilerle doğrudan temas kurulması.

Kaynak: Humanitarian Inclusion Standards for Older People and People with Disabilities, Age and Disability Consortium (2018).

Yaşlıları uygulamanın başlangıç aşamasından itibaren sürece dahil etmeyi unutmayın. Onları diğer tüm paydaşlarla birlikte bir planlama çalıştayına davet edin. Kolay erişim sağlamak için düzenlemeler yapın. Başlangıç aşamasından itibaren kapsayıcılık, yaşlıların ve genel olarak toplumun katılımını sağlar.

Risk değerlendirmesi için sosyalleşme

Herhangi bir program kapsamında risk değerlendirmesine yönelik fiili çalışmalardan önce paydaşlarla iletişim kurmak yaygın bir uygulamadır. Dolayısıyla, yaşlıların dahil edilmesi de bu ön aşamada başlamalıdır. Bu, katılım ve kapsayıcılık için bir temel oluşturulmasını kolaylaştırır. Katılımın önündeki engellerin en başından itibaren anlaşılmasını ve mümkün olduğunca ele alınmasını sağlamak için yaşlılarla ayrı veya bireysel toplantılar yapılması gerekebilir. Alternatif olarak, yaşlı derneklerine ve yaşlılarla çalışan yerel STK'lara ulaşmak, öncelikle kime ulaşılabileceği konusunda adil bir fikir verebilir. Değerlendirme yöntemleri tasarlandıktan sonra, yaşlıların ihtiyaçlarını göz önünde bulundurun ve katılımlarının gerekliliği ve değerlendirmelerdeki rolleri hakkında bilgilendirildiklerinden emin olun. Kuruluşlarınız tarafından öngörülen sosyalleşme araçlarını kullanmanın yanı sıra, toplantılar ve gayri resmi tartışmalar yoluyla aşağıdakileri kontrol edin.

Sayfa 41

Kontrol Listesi: Risk değerlendirmesi için sosyalleşme

Sorular	Kapsayıcılığı sağlamanın en iyi yolu
- Topluluk liderleri kimlerdir?	
- Kimleri savunmasız olarak görüyorlar?	
- Topluluk toplantılarına normalde kimler katılıyor?	
- Toplantılar normalde nerede yapılıyor?	
- Bu yerler hassas gruplar da dahil olmak üzere tüm topluluk üyeleri için ne kadar erişilebilir?	
- Yaşlılara özel olarak kurulmuş ve aktif olan topluluk grupları var mı?	

Afet yönetim komitelerinde kapsayıcılık

Hemen hemen her ülkenin afet risk yönetimine ilişkin kılavuz ilkeleri, köyler, bloklar, ilçeler ve eyaletler dahil olmak üzere tüm idari kademelerde afet yönetim komitelerinin (AYK) oluşturulmasını gerektirmektedir. Kırılgan grupların dahil edilmesini sağlamak için bu komitelerin tüm kırılgan grupların temsilcilerinden oluşması önemlidir. Komite/komitelerin oluşturulması üzerinde çalışıyorsanız veya komitelerin güçlü yönlerini analiz ediyorsanız, kapsayıcılığı kontrol etmek ve sağlamak için aşağıdaki soruları ekleyin.

Kontrol Listesi: AYK'nin kuruluşunun izlenmesi Not: Lütfen her soruyu işaretleyin veya uygun olan yerlerde numara verin

İfade	Cevap/ seçenekler 'Evet', 'hayır', 'biraz' veya 'bazen'	Açıklama (Gerekiyorsa)
Hedef grup, tüm hassas gruplardan (yaşlılar, engelliler, kadınlar, çocuklar, azınlıklar, yerinden edilmiş kişiler ve mülteciler) temsiliyete sahiptir.		
Tüm kırılğan gruplar geniş tabanlı topluluk toplantılarına veya AYK'lere üye adaylığı için düzenlenen toplantılara katılmıştır.		
AYK için yaşlılar aday gösterilmiştir		
AYK için engelliler aday gösterilmiştir.		
Sayfa 42		
AYK için kadınlar aday gösterilmiştir.		
AYK için azınlık üyeleri aday gösterilmiştir.		
AYK için çocuklar aday gösterilmiştir.		
AYK için IDP'ler aday gösterildi.		
AYK için mülteciler aday gösterilmiştir.		
Özellikle hassas grupların AYK'lerde söz sahibi olmasıyla ilgili konuların listesi faaliyet raporunda belgelenmiştir.		
Tüm hassas gruplar, orantılı yaşlandırmaya göre AYK'de temsil edilmektedir.		
Hassas gruplara özel roller/görevlendirmeler verilmiştir.		
AYK kültürel normlara ve kadınlara uygundur.		
Bakım verenler AYK'de dahil edilmiştir veya		

engellilerle iletişim kurmak için odak noktaları belirlenmiştir.		
Tüm hassas gruplar periyodik toplantılara katılır.		
Toplantılar tüm hassas grupları temsil eder.		
Hassas kişiler toplantılar sırasında konuşur ve görüşlerini ifade eder.		

Yaşlı Birey Dernekleri (YBD'ler)

Yaşlıların kapasitelerinin haritalanması, yaşlı kolektiflerinin ve kulüplerinin kapasitelerinin haritalanmasını da kapsayabilir. Yaşlı birey derneklerinin kapasitelerini değerlendirmek için bazı kriterler şunlardır:¹⁸

- Düzenli üye sayısı ve yeni üye sayısı;
- Toplantı sıklığı, düzenli katılım ve toplantılara katılan kadın sayısı;
- Kayıtlar / tutanaklar (doğru ve düzenli);
- Ofis sorumlularının düzenli olarak aday gösterilmesi ve seçilmesi (süreç);

sayfa 43

- Belirli faaliyetlerin yönetimi ve uygulanması (doğru ve düzenli kayıt tutma, geri ödemeler, tasarruf/kredi, pirinç, inek veya tohum bankalarının yönetimi);
- Toplantılarda iletişimin gözlemlenmesi;
- Genel yönetimle ilgili eğitim oturumlarının sayısı (yönetim, liderlik, kayıt tutma ve bağış toplama);
- Belirli faaliyetlere ilişkin eğitim oturumlarının sayısı (pirinç ve inek bankaları, topluluk fonları ve tasarruf grupları);
- YBD'lerin kendi toplulukları içinde faaliyetler planlamak ve uygulamak için inisiyatif alma örnekleri;
- YBD bağış toplama kapasitesi ve başarıları; ve
- Yaşlıların YBD'ler aracılığıyla yerel yönetim istişarelerine dahil edilmesi.

Yaşlı bireylik homojen bir kategori değildir. Yaş, engellilik, cinsiyet, kast, sınıf ve diğer faktörlerin bir kombinasyonu, ötekileştirmeye, savunmasızlık ve özel ihtiyaçlara sahip olma deneyimini belirler.

Engelli birey örgütleri

Engelli bireylerin uzun yaşam sürelerinin artması ve yaşa bağlı engelleri olan nüfusun yaşlanması gibi yaş ve engellilik konularının kesiştiği noktalar, engelli bireylerin örgütlerini (EBÖ) yaşlı kapsayıcılığı söz konusu olduğunda önemli bir kaynak haline getirmektedir. Varlıklarının haritalandırılması ve kapasitelerinin değerlendirilmesi, kapsayıcı programlama için deneyimlerinin ve güçlü yönlerinin kullanılmasına yardımcı olabilir. Değerlendirme için birkaç kriter şunlardır:

¹⁸ Older People's Associations in Community Disaster Risk Reduction, A Resource Book of Good Practices, HelpAge International (2007).

- Düzenli üye sayısı ve yeni üye sayısı;
- Üyelerin yaş dağılımı;
- Toplantı sıklığı, düzenli katılım ve toplantılara katılan kadın sayısı;
- (Doğru ve düzenli) Kayıtlar/tutanaklar;
- Belirli faaliyetlerin yönetimi ve uygulanması (doğru ve düzenli kayıt tutma, geri ödemeler ve tasarruf/kredi yönetimi);
- Toplantılardaki iletişimin ve yaşa bağlı hassasiyetlerin gözlemlenmesi; ve
- EBÖ'lerin ve YBD'lerin birlikte faaliyet planlamak ve uygulamak için inisiyatif aldıkları örnekler.

Yaşlı bireyler arasındaki heterojenliği anlamak

AIDRR müdahaleleri planlanırken ve kırılğanlıklar anlaşılırken, yaşlıların homojen bir kategori olmadığının bilincinde olmak önemlidir. Bu kategori içinde farklı kırılğanlık ve ayrıcalıklara sahip alt kesimler bulunmaktadır. Katılımı hesaba katarken, yaşlılar içindeki en kırılğan grupları anlamak önemlidir. HelpAge tarafından yaşlı nüfus içindeki en savunmasız kişileri belirlemek için kullanılan kriterler şunlardır:¹⁹

Sayfa 44

- Yalnız yaşadıkları veya aile desteğinden yoksun oldukları için izole edilmiş yaşlı kadınlar ve erkekler. Örnekler arasında dullar, çocuğu olmayanlar veya aile üyeleri öldürülmüş ya da yaşadıkları bölgeden sürülmüş olanlar yer almaktadır;
- Torunlara ve yetimlere bakım sağlayan yaşlı bireyler, özellikle de kadınlar;
- Sağlık sorunları olan yaşlı bireyler. Örnekler arasında kronik hastalıklar, sindirim, görme veya zihinsel sağlık sorunları yer almaktadır;
- Hareket kabiliyeti sorunları olan yaşlılar. Örneğin, bir sopa yardımı olmadan hareket edememek veya sadece çok sınırlı mesafelerde hareket edebilmek, bu nedenle su noktalarına veya merkezi yardım dağıtım noktalarına erişememek;
- Okuryazarlığı sınırlı olan yaşlı insanlar;
- Arazi de dahil olmak üzere varlıkların mülkiyetini veya haklarını kanıtlayacak belgelere (örneğin doğum veya evlilik belgeleri ve karne) sahip olmayan yaşlı insanlar; ve
- 'Daha yaşlı' yaş grubu (kadın olma olasılığı erkeklerden daha yüksektir).

Yaşlı bireylerin katılımındaki acil mali engelleri aşmak için ipuçları:

- Kendi başına ödeme yapamayan ve topluluk toplantılarına katılmak isteyen yaşlı bireyler için ücretsiz ulaşım sağlanması;
- DRR faaliyetlerini gelir getirici programlara bağlamak;
- Genellikle belirli programları olduğundan, DRR faaliyetlerini yaşlıların uygunluğuna göre zamanlamak; ve
- DRR faaliyetlerinin diğer topluluk toplantılarıyla birleştirilmesi, böylece yaşlı bireylerin birçok seyahat yapmak zorunda kalmaması.

Kontrol listesi: Yaşlılar arasında en savunmasız bireylerin haritalandırılması (Her birinin karşısına veya işaretini koyun)

Eski barakalarda veya harabe evlerde yalnız yaşayan yaşlı erkekler ve kadınlar.	
---	--

¹⁹ A.g.y.

(2-10 yaş arası) torunlarına bakım sağlayan yaşlı kadınlar.	
Bir sağlık merkezine 5 km'den daha uzakta yaşayan kronik hastalığı, görme, sindirim ve ruh sağlığı sorunları olan yaşlılar.	
Aile ile birlikte yaşayan ve baston kullanan hareket kabiliyeti kısıtlı yaşlılar.	
Sınırlı okuma yazma bilen ve işitme güçlüğü çeken yaşlılar.	
Uygun belgeleri olmayan yaşlılar.	
İki bulaşıcı olmayan hastalığı olan, engelli ve yalnız yaşayan 'daha yaşlı' grubu.	

Yaşlı bireylerin katılımının desteklenmesi

DRR süreci, toplum ve paydaşlarla istişareleri, toplantıları ve diyalogları içerir. Yaşlıların DRR'ye dahil edilmesi, yaşlıların süreçlere anlamlı bir şekilde katılımı olmadan kolaylaştırılmaz. İnsani Yardım Kapsayıcılık Standartları bu katılımın nasıl kolaylaştırılabileceği konusunda rehberlik sağlar. Yaşlı insanların işitme, görme vb. engelleri olabilir ve iletişim için tek bir aracın kullanılması onların dışlanmasına yol açabilir.

Sayfa 45

Bunun üstesinden gelmek için, iletişim materyalleri ve mesajları basit, anlaşılması kolay ve farklı insan gruplarının ihtiyaçlarını karşılamak için çeşitli formatlarda olmalıdır. Bazı örnekler şunlardır:

- İşitme bozukluğu olan kişiler için işitme cihazlarının ve altyazılı TV anonslarının sağlanması;
- Konuşma veya işitme engeli olan kişilerin kendilerini ifade edebilmeleri için destek sağlayabilecek uzman kuruluşlarla bağlantı kurmak;
- Okumayı kolaylaştırmak için basılı materyallerin büyük puntolarla hazırlanması; ve
- Görme bozukluğu olan yaşlılar için sesli materyaller.

Belirli bir iletişim yönteminin belirli bir grup için uygun olduğunu varsaymayın. Örneğin, görme bozukluğu olan herkes Braille alfabesini kullanamaz, genellikle okuryazarlık becerileri önemli ölçüde farklılık gösterebilir. Bu nüansları anlamak için risk değerlendirme fazını kullanın. Anlamlı katılım sağlamak için bir kontrol listesi:

Kontrol Listesi: Yaşlı bireylerin anlamlı katılımının sağlanması

İfade	Evet /Hayır	Planlanan Eylem
Yaşlı bireylerle ve/veya onları temsil eden kuruluşlarla münferit toplantılar düzenlemek.		
Planlanan tüm toplantılar için katılımcılar arasında ve toplantı düzenleme ekibinde çeşitlilik ve cinsiyet dengesinin sağlanması. Toplantı yerinin tüm hassas gruplar için erişilebilirliğinin kontrol edilmesi.		
Toplantı öncesinde, sırasında ve sonrasında bilgilendirme yapılması.		

Basit ve anlaşılması kolay iletişim materyalleri ve mesajları tasarlamak.		
Tüm katılımcıların toplantının gidişatını takip edip etmediğinin kontrol edilmesi.		
Tüm kırılgan gruplara görüşlerini ifade etmeleri için zaman tanımak ve bu görüşlerin toplantı tutanaklarında belgelenmesini sağlamak.		
Toplantıyı kapatmadan önce alınan kararlara katılıp katılmadıklarını kontrol etmek.		

Sayfa 46

Yaşlı bireylerin veri toplama ve yönetme konusunda eğitilmesi²⁰

Yaşlı bireyler, kendileriyle çalışan kuruluşların desteğiyle, tehlikelerin türleri ve sıklıklarının yanı sıra toplumlarındaki kırılganlıklar ve kapasiteler hakkında bilgi toplayabilirler. Yaşlı bireylerin bilgi toplama ve yönetme konusunda eğitilmesinin aşağıdaki gibi birçok avantajı vardır:

- Yaşlı bireylerin kendi toplumları hakkındaki bilgileri sahiplenmelerini sağlar;
- Yaşlılara sorunları belirleme, önceliklendirme ve uygun müdahaleleri planlama konusunda güven verir;
- Yaşlı bireylere yerel liderler/kuruluşlar tarafından yönetilen afet risk azaltma planlarına ve faaliyetlerine katkıda bulunma becerisi kazandırır; ve
- Toplumun hassasiyetleri ve kapasiteleri hakkındaki verilerin yaşa göre ayrıştırılmasını sağlar.

Kontrol listesi: Risk değerlendirmesi hazırlığına yaşlı bireylerin katılımı²¹

(Her birinin karşısına veya işaretini koyun)

Kimlerin en savunmasız durumda olduğunu öğrenmek için yerel liderler ve diğer topluluk üyeleriyle bir araya gelindi.	
Yaşlı dernekleri ve yaşlılarla çalışan yerel STK'larla iletişime geçildi.	
Yaşlı bireylere bireysel olarak veya kolektifler aracılığıyla değerlendirmeye katılmaları gerektiği konusunda bilgi verildi ve erişilebilirlik konusunda güvence verildi.	
Risk ve kapasite değerlendirmesi için yaşlı bireylerin erişebileceği uygun bir yer seçildi. (Bazı yaşlı bireyler uzun mesafelere seyahat etmekte zorlanmaktadır. Bu nedenle, risk ve kapasite değerlendirme sürecinin gerçekleştirileceği mekânlar için seçenekleri araştırırken, onlar için en uygun mekânın hangisi olacağını göz önünde bulundurun. Mekânın hangi olanaklara sahip olduğunu öğrenin - yaşlı bireyler tekerlekli sandalyeye ve yürüteçlere ihtiyaç duyabilir).	
Katılımlarını sağlamak için özellikle yaşlı kadınlara ulaşılması (Evde kalan ve dışarıdaki ortama pek katılmayan yaşlı kadınlar, ekonomik olarak bağımsız olanlara göre daha savunmasızdır ve bu nedenle onlara öncelik verilmelidir).	
Gerekirse bireysel oryantasyon planlandı (Görme bozukluğu gibi fiziksel engelleri olan yaşlı bireylerin risk değerlendirme sürecine katılımlarını sağlamak için kişiye özel bir oryantasyona ve özel düzenlemelere ihtiyaçları olacaktır).	

²⁰ Older people's associations in community disaster risk reduction, A resource book of good practices, HelpAge International (2007).

²¹ Training Manual, Inclusion of Age and Disability in Humantarian Action, ADCAP, (2013).

Yaşlı bireylerle bireysel olarak veya gruplar halinde görüşürken afet zaman çizelgesi hakkında bilgi edinildi. (Yaşlı bireylere toplumun afet zaman çizelgesini sorun ve bunun risk ve kapasite değerlendirme süreci için öneminden emin olun. Bu onlara sürece katılmaları açısından güven verecektir).	
--	--

Sayfa 47

Myanmar'daki toplantılarda yaş katılımına ilişkin deneyimler

Myanmar'da nüfusun yüzde dokuzu 60 yaşın üzerindedir ve bu oranın 2030 yılına kadar yüzde 15'e çıkması beklenmektedir. Yaşlı bireyler toplumda saygı görse de, yaşlı kadınlar gibi önemli mevkilerde bulunmayanlar özellikle savunmasızdır ve DRR sürecinde katkıları göz ardı edilebilmektedir. Ayeyarwaddy Deltası'nda bir STK tarafından düzenlenen bir köy toplantısında, kolaylaştırıcı onu dahil etmeye çalışmasına rağmen yaşlı bir adam konuşmamıştır. Kolaylaştırıcı daha sonra onun engelli bir kişi olduğunu fark etmiştir. Kendisi işitme bozukluğu nedeniyle kolaylaştırıcıyı duyamıyordu. Bu olay, kolaylaştırıcıyı ve uygulayıcı STK'yı ilk başta belli olmayan görünmez engellere karşı duyarlı hale getirdi. Bu olay aynı zamanda farklı insan gruplarının özel ihtiyaçlarının karşılanmasının önemini de vurgulamıştır: Myanmar'da Topluluk Temelli Afet Riskinin Azaltılması için Kapsayıcı Çerçeve ve Araç Kiti, Myanmar Toplumsal Dayanıklılık Konsorsiyumu.

Sayfa 48

Topluluğa genel bakış

Bu süreç, topluluğun doğasının, çevresinin, kaynaklarının, sosyo-ekonomik yapılarının ve geçim kaynaklarının daha iyi anlaşılmasını sağlar. Sadece kapasite ve kırılabilirliği analiz etmek için bir sıçrama tahtası olarak hizmet etmekle kalmaz, aynı zamanda topluluk içinde DRR sürecinin sahiplenilmesini de teşvik eder. Bu, ekibin katılımcı öğrenme ve eylem araçlarını kullanarak toplulukla birlikte bağlam hakkında kanıt üretmeye çalıştığı kolaylaştırıcı bir aşamadır.

İkincil veri ile çalışma:

Mevcut kaynaklar, yaşlı bireylerin bir toplumdaki durumu hakkında bilgi sağlayabilir. Kaynaklar arasında nüfus sayımları, hükümet ve sivil toplum veri tabanları, yaşlılara yönelik programlar, yaşlı dernekleri, bölgede çalışan STK'ların raporları vb. yer alır. Masa başı araştırmaları ve ikincil veriler, özellikle politikaları ve programları, bölgedeki geçmiş müdahaleleri ve geniş demografik özelliklere genel bakışı anlamak için yararlıdır. Yaşlı bireylere ilişkin verilerdeki tutarsızlıklar, bu çalışmalar tarafından kullanılan metodolojilerin farklı olması nedeniyle bir zorluk teşkil edebilir. İnsani Kapsayıcılık Standartları bu tür senaryolarda tahminlerin kullanılmasını önermektedir. Özellikle, küresel düzeyde insanların tahmini olarak yüzde 13'ü 60 yaş ve üzerindedir ve yaşlı bireylerin (60 yaş ve üzeri) yüzde 46'sının bir engeli vardır. Standartlar ayrıca ulusal veri toplama sistemlerinde olduğu gibi aynı yaş aralıklarının kullanılmasını önermektedir. Ulusal yaş aralıkları yoksa aşağıdakiler kullanılabilir: 0-5, 6-12, 13-17, 18-29, 30-39, 40-49, 50-59, 60-69, 70-79 ve 80 yaş üstü. Kaynak: Source: Humanitarian Inclusion Standards for Older People and People with Disabilities, Age and Disability Consortium (2018).

Sayfa 49

Topluluk ve kaynakları hakkında bilgi toplamak için çeşitli katılımcı öğrenme ve değerlendirme (PLA) araçları kullanılır. Bu alt bölümde, topluma genel bakış, tehlike ve maruziyet ile zarar görülebilirlik ve kapasite oluşturmak için kullanılan tekniklere birkaç örnek verilmektedir. DRR’de yaygın olarak kullanılan her bir tekniğe geniş bir genel bakışa, yaşlı katılımını dikkate almaya yönelik ipuçları eşlik etmektedir.

No	Araç	Yaş Kapsanması
1	Levha diyagramı, bir topluluğun bileşiminin haritalanabildiği bir PLA tekniğidir. Plakanın her bir segmenti bir nüfus segmentini ifade eder. Bu araştırma, bir topluluk içindeki yaş, kast ve etnisite gruplarını anlamak için yapılabilir.	Alıştırma tasarımı farklı yaş gruplarının haritalanmasını içerir ve bu nedenle yaşlı bireyleri bir alt grup olarak kapsar. Yaşlı bireylerin topluluk için yapılan genel almıştırmaya katılımı daha doğru tahminler elde edilmesine yardımcı olabilir. Yaşlı bireyler için ayrı bir diyagram geliştirin. Özel ihtiyaçları anlamak için bu gruptaki yaş ve engellilik durumunu haritalandırın. İdeal olarak, ulusal veri tabanında kullanılan yaş kategorilerini veya Kapsayıcılık için İnsani Standartlar tarafından önerilen 60-69, 70-79 ve 80 artı yaş kategorilerini kullanın.
2	Yıllık geçinme takvimi, bir yıllık döngü boyunca her ay için bireyler veya topluluklar için temel geçim faaliyetlerini göstermektedir. En az bir erkek ve bir kadın grubu olmasını sağlayın. Yıllık geçinme takvimi, onlarca yıldır topluluğun üyesi olan ve geçim kaynakları hakkında sağlam bir bilgiye sahip olan yaşlı insanların yerel bilgilerini almanın mükemmel bir yoludur.	Geleneksel geçim kaynakları ve ilgili döngüler hakkında önemli bir içgörüyeye sahip olmaları sebebiyle yaşlı bireyleri her gruba dahil edin.
3	Günlük zaman çizelgesi, topluluk üyelerinin günlük faaliyet takvimini göstermektedir ve bu da insanların gün boyunca zamanlarını nasıl geçirdiklerine dair bir fikir vermektedir. Günlük faaliyetler yaşa ve cinsiyete göre önemli ölçüde değiştiğinden, bu araştırma erkekler, kadınlar, farklı yaş grupları vb. gibi alt gruplarla ayrı ayrı yapılır. Günlük faaliyetler genellikle sabah 5:00'ten akşam 10:00'a kadar bir zaman çizelgesinde gösterilir.	Yaşlı emekli kadınlar ve erkekler, yaşlı çalışan kadınlar ve erkekler gibi kesimler de dahil olmak üzere yaşlılar için zaman çizelgelerinin geliştirilmesini sağlayın. Gruplar oluşturulurken, cinsiyete ve yaşa göre ayrıştırılmış veri toplayabilmek için grupların hem yaş hem de cinsiyet temelinde oluşturulmasını sağlayın.
4	Mevsimsel takvim ²² mevsimsel örüntülerin belirlenmesine ve doğa kaynaklı afetlerin daha muhtemel	Yaşlı bireylerin yıllar boyunca edindikleri deneyimler, yağış düzenlerinin ve bölgede iklim kaynaklı afetlerle karşılaşma

²² Integrating older people, HelpAge International and Canadian Red Cross. (2009).

	<p>olduğu dönemler için planlama yapılmasına yardımcı olur. Mevsimleri, en yağışlı, en kurak ayları vb. kaydeder.</p>	<p>olasılığının daha yüksek olduğu dönemlerin belirlenmesine yardımcı olacaktır.</p>
5	<p>Bir daire veya Venn şeması, topluluk içindeki farklı aktörlerin, bunların göreceli önem ve etkilerinin ve topluluğun hem iç hem de dış etkileşimlerinin bir temsildir. Gruplar büyük bir daire çizer. Merkezdeki bu daire topluluğu temsil eder. Büyük dairenin içindeki daha küçük daireler topluluğun etkileşim içinde olduğu bir aktörü temsil eder. Bu dairelerin konumu aktörün diğer aktörlerle ve toplulukla olan ilişkisini, büyüklüğü ise topluluktaki etkisini temsil eder. Bu alıştırma paydaşları haritalamak için de kullanılabilir.</p>	<p>Toplumdaki farklı aktörleri belirlerken, yaşlılar için özel tesisleri olan yerel hastaneleri ve yaşlılarla çalışan yerel STK'ları not edin.</p>
	<p>Sayfa 51</p>	
6	<p>Erişilebilir doğal ve fiziksel kaynakları görselleştirmek için bir kaynak haritası kullanılır. Geçim kaynakları, eğitim ve sağlık kaynakları bir çapraz yürüyüşle haritalanabilir. Katılımcılar topluluk içinde gruplar halinde dolaşır ve geri döndüklerinde göller, ağaçlar, evler, okullar, sağlık tesisleri ve diğerleri dahil olmak üzere topluluğun görüntüsünü çıkarırlar.</p>	<p>Her gruptaki yaşlı bir bireyi bu faaliyete liderlik etmesi için teşvik edin - bu onların güvenini önemli ölçüde artıracaktır. Liderlik ettikleri rotaların erişilebilir olduğundan emin olun. Hareket kabiliyeti kısıtlı olan yaşlılar yürüyüş sonrası haritalamaya katılmaları için cesaretlendirilebilir. Görme, duyma, yürüme gibi konularda yaşayabilecekleri sorunları not edin. Yaşlı insanlarla ilişkilendirilen önemli yerleri ziyaret edin. Bu size yaşlıların tercih ettiği alanları değerlendirme şansı verecek ve bunların afet planlamasına nasıl dahil edilebileceğini belirlemenize yardımcı olacaktır. Yaşlılar için özel tesisleri olan yerel hastaneleri, yaşlılarla çalışan yerel STK'ları, toplum merkezleri gibi yaşlıların bir araya geldiği alanları vb. not edin.</p>
7	<p>Anketler genellikle değerlendirme aşamasında toplulukların bağlamını anlamak için kullanılır.DRR ajansları genellikle yerel kaynakları anket aracı konusunda eğitir ve veri toplamayı mümkün kılar.Anket örnekleme genellikle farklı hassas grupların temsil edilmesini sağlar.</p>	<p>Yaşlıların örnekleme yeterince temsil edildiğinden emin olun. Yaşlılar içindeki kırılma kesimlerin yeterince temsil edildiğinden emin olun. Yaşlılar için hızlı değerlendirme yöntemini kullanmayı düşünün. Bu, yaşlıların ihtiyaçlarına ilişkin genel bir bakış sağlayan basit, düşük maliyetli ve etkili bir değerlendirme aracıdır. Bu yöntem, nüfusun büyüklüğünden bağımsız olarak sadece 192 katılımcıdan oluşan bir örneklem gerektirir.</p>
	<p>Sayfa 52</p>	

8	Risk değerlendirmesi sırasında bir dizi parametre hakkında bilgi toplamak için yarı yapılandırılmış görüşmeler planlanır. Bu görüşmeler bireylerle, küçük gruplarla ve kilit bilgilendiricilerle (örn. yerel liderler ve sağlık çalışanları) gerçekleştirilebilir.	Haneleri seçerken, özellikle yalnız yaşayan yaşlı bireyleri ve engelli ve yaşlı bireylerin bulunduğu haneleri dahil edin. Kırılganlıkları daha iyi anlamak için, anket bir sağlık sorunu nedeniyle yaşanabilecek zorlukları da içerebilir; örneğin, "Merdiven çıkmakta zorlanıyor musunuz?" "Ya da hatırlamakta veya konsantre olmakta güçlük çekiyor musunuz?" "Washington Grubu Engellilikle İlgili Kısa Sorular Setini kullanmayı değerlendirin.
---	--	---

Kılavuz İlkeler

Veri toplama standartları, insani yardım topluluğu tarafından değerlendirme kılavuzları ve araçları aracılığıyla tercüme edilir. Bu türden bir dizi kılavuz ve araç, farklı kurumlar tarafından, kurumların görev alanlarına bağlı olarak farklı hedef gruplara (çocuklar, kadınlar, yaşlılar) odaklanarak üretilmiştir. Aşağıdaki kılavuzlar, afete hazırlıktan müdahaleye kadar farklı veri toplama ihtiyaçlarını kapsamakta ve yaş, cinsiyet ve engellilik ayrıştırması için rehberlik sağlamaktadır:

- IASC Toplumsal Cinsiyet El Kitabı (2006/2017);
- Çok Sektörlü Başlangıç Hızlı Değerlendirme (MIRA) Kılavuzu (2012/2015);
- Ambalajsız Küre (2014); ve
- Yaşlılar ve Engelliler için İnsani Kapsayıcılık Standartları (2018).

Kaynak: More at Risk: How Older People are Excluded in Humanitarian Data, Help Age International (2019).

Sayfa 53

Tehlike ve kırılganlıkların haritalandırılması

Bu uygulamalar, topluluk mensuplarının doğal tehlikeler, hava durumu ve iklim değişiminin etkileri gibi felakete ilişkin kırılganlıklarını ve kapasitelerini tanımlamalarını sağlar. Topluluk sonrasında risklerini önceliklendirebilir ve uygun bir DDR eylem planı geliştirebilir.

No	Araç	Yaş Kapsanması
1	<p>Tehlike haritalaması, tehlikelerin türünü, yerini/etkisini ve tehlikelere maruz kalan potansiyel kaynakları (köprüler ve pazar yerleri) görsel olarak haritalamaktır.</p> <p>Temsilci gruplar topluluk içinde dolaşır ve yol boyunca tespit ettikleri tehlikeleri not eder. Tüm katılımcıların dönüşünün ardından gözlemler bir harita üzerinde işaretlenerek gösterilir:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tanımlanan tüm tehlikeler • kimin/neyin en çok risk altında olduğu ve 	<p>Çocukluęundan beri toplulukta yaşayan yaşlı insanlardan gençlik günlerindeki tehlikeleri hatırlamalarını isteyin. Bu tehlikelerin topluluk için hala geçerli olup olmadığını kontrol edin ve kapsamını haritalayın.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • etkinin boyutu 	
2	<p>Tarihsel zaman çizelgesi, belirli bir topluluk için en önemli riski oluşturan geçmiş tehlikeleri ve afetleri çizmek için kullanılır. Geçmiş felaketlerin, meydana geldikleri belirli yıllara göre doğrusal bir gösterimidir.</p>	<p>Bu uygulama geçmiş olayların hatırlanmasını ve örüntülerle ilgili deneyimlerin paylaşılmasını gerektirir. Yaşlı insanlar birçok değişim ve felaket yaşamış ve çevrelerindeki değişiklikleri gözlemlemiş olduklarından, bu içgörülerini sunmak için iyi bir konuma sahiptirler.</p>
3	<p>Sorun ağacı, bir sorunun temel nedenini ve kırılmalıya yol açan diğer faktörler üzerindeki dalgalanma etkisini gösterir. Katılımcılar bir afetten kaynaklanan bir sorunu yazar ve ardından bunun etrafına bir sorun ağacı çizer. Gövde problemleri, yapraklar etkilerini, kökler ise nedenlerini temsil eder.</p>	<p>Yaşlıları bir araya getirin ve aynı felaketin sorun ağaçları üzerindeki etkilerinin diğer gruplarınkine ne kadar benzediğini veya farklı olduğunu karşılaştırın. Topluluğun kırılmalıklarını anlamalarını sağlamak için bu farklılıkları tüm gruplarla birlikte tartışın.</p>
	SAYFA 54	
4	<p>Etki görselleştirme aracı tehlikelerin geçim kaynakları üzerindeki etkilerini keşfetmek için kullanılır. Katılımcılar mümkün olduğunca karma gruplara ayrılır ve aşağıdaki matrisi kullanarak tehlikelerin bir bütün olarak aile, toplum, kuruluşlar, geçim kaynakları ve kaynaklar üzerindeki etkileri hakkında beyin fırtınası yapar.</p> <p>Örneğin:</p>	<p>Karma gruplar oluşturulursa, her bir grupta yaşlı kişilerin bulunduğundan emin olun.</p> <p>Hassas grupların, özellikle de yaşlıların nasıl etkilendiğinin listelenmesini teşvik edin.</p>

Tehlike	Kim /ne etkilendi?	Ne zaman?	Nerede?	Etkisi
Düzensiz aralıklarla yağış/yağmur yoğunluğunda azalma.	Tüm topluluk, özellikle çiftçiler	Ağustos	Doğal su kaynaklarından uzak alanlar	Az yağışlı mevsim nedeniyle yetiştirme uygulamalarında değişiklikler; Yetiştirilen ürünler ciddi ölçüde etkilendi; Hasat az ya da hiç yok; Talep artışı nedeniyle işgücü krizi, artan fiyatlar.

SAYFA 55

No	Araç	Yaş Kapsaması
5	Pazar haritalaması , farklı kurumsal sağlayıcılarla fırsatları ve açmazları tanımlar. Katılımcılar, piyasa tedarik zincirindeki aktörleri ve bunların topluluktaki ilişki ve etkilerini belirler.	Burada, yaşlıları iş/diğer mesleklerle uğraşanlar ve emekli olanlar şeklinde gruplara ayırmak önemli olabilir. Çalışmayan yaşlı kadınlar da başka bir gruba dahil edilmelidir. Bu örneği, çalışmayan yaşlı insan gruplarını piyasa dinamiklerini anlamaları ve bir afet durumunda ihtiyaç duyabilecekleri potansiyel geçim fırsatlarını belirlemeleri için eğitmek için kullanın.
6	Erişilebilirlik denetimleri , belirli bir alanda (bir binada, sokakta veya başka bir yerde) hareketliliğin önündeki engelleri belirlemeye yardımcı olan değerlendirmelerdir ve engelli insanlar için fiziksel engellerin üstesinden gelmeye yönelik stratejileri belirlemek ve planlamak için kritik bir araçtır.	Denetimler, engelli yaşlılar da dahil olmak üzere engelli kişilerin özel ihtiyaçları hakkında farkındalık yaratmak için bir araç görevi görebilir ve erişilebilirliği iyileştirmek için bir eylem planı hazırlamak için yeterli bilgi sağlayabilir.

Kategori	Örnek sorular
Fiziki bozulma	<ul style="list-style-type: none"> Sizin için kolayca erişilebilir olan bazı bina ve kamusal alanlar hangileridir? Sizin için kolayca erişilebilir olmayan bazı bina ve kamusal alanlar hangileridir? Nedenini paylaşabilir misiniz?

	<ul style="list-style-type: none"> • Evinizden önemli alanlara erişilebilir bir rota mevcut mu? Engeller varsa detayları paylaşabili misiniz? • Binalardaki koridorlar engelsiz mi? • Bir binanın tüm farklı katlarına kolaylıkla erişebilir misiniz? • Binalarda rampa var mı? • Tuvaletler kolay kullanıma uygun mu?
Görsel bozulma	<ul style="list-style-type: none"> • Hareket etmenize yardımcı olacak ses veya başka bir destek bulabilir misiniz? • Kamusal alanları ve binaları tanımlayabilir misiniz?
İşitsel bozulma	<ul style="list-style-type: none"> • Hareket etmenize yardımcı olacak bir destek bulabilir misiniz? • İletişim için işaret dili kullanabilir misiniz? • Önemli alanlara ve kamusal alanlara yönlendirme sağlayan tabelalar var mı ve bunlar oralara ulaşmanıza yardımcı oluyor mu?

SAYFA 56

No	Araç	Yaş Kapsamı
7	<p>Çeyrekler halinde risk haritalaması, etki ve olasılığa dayalı olarak riskin önceliklendirilmesini destekler. Toplum için ortak bir risk anlayışı geliştirmeye yardımcı olur ve farklı risk kaynaklarını karşılaştırır. Hassas gruplar riskleri farklı algıladığından, grupları ayırın ve sonuçları karşılaştırın. Yaşlı insanların sonuçları diğerlerinden nasıl farklılık gösteriyor?</p>	<p>Diğer küçük gruplarla birlikte bir grup yaşının da bu alıştırmayı yapmasını ve her bir riskin etki ve olasılık ölçeğinde haritalandırılmasına ilişkin daha büyük grup tartışmasına katılmasını sağlayın.</p>
8	<p>Hassasiyet ve kapasite haritalaması, konumların ve konumdaki farklı unsurların bir tehlikeye nasıl farklı derecelerde ve nedenlerle maruz kaldığının haritalanması anlamına gelir. Hassas durumdaki insanların sorunlarını dile getirmeye teşvik edilmesi ve çözüm bulmak için motive edilmesi önemlidir. Bu tür haritalar, farklı türde tehlikelere maruz kalan yerler hakkındaki bilgilerle birlikte yapılır.</p>	<p>Genellikle bu tür çalışmalar, yüksek sel hattının altındaki evler veya beton çatılı evler gibi altyapısal hassasiyet ve kapasiteye odaklanmaktadır. Burada, duymayan veya göremeyen insanların yaşadığı evler, evden dışarı çıkamayan insanlar, emziren kadınlar, 3 yaşından küçük çocuklar, fiziksel ve zihinsel engelliler gibi belirli hassasiyetleri olan insanlar da dahil olmak üzere bireysel hassasiyetlerin de</p>

		haritalandırılması önemlidir. Bu, hassas durumdaki kişi ve grupların bireysel ihtiyaçlarının ele alınmasına yardımcı olur.
--	--	--

İsim	Adres	Kırılganlık					Diğer	Özel ihtiyaç	Yakındaki Gönüllüler
		Yaşlı (yaşı)	Engelli (tür)	Hamile Kadın	Çocuk				

SAYFA 57

Yaşlıların kapasitelerinin haritalanması

Bu uygulamalar, topluluk mensuplarının doğal tehlikeler, hava durumu ve iklim değişiminin etkileri gibi felaketlere ilişkin kırılganlıklarını ve kapasitelerini tanımlamalarını sağlar. Topluluk sonrasında risklerini önceliklendirebilir ve uygun bir DDR eylem planı geliştirebilir.

Yaşlı insanlar yılların bilgi, beceri ve deneyimine sahiptir ve bunlardan faydalanılması afet riskine hazırlık ve planlama süreci için muazzam bir değer olabilir. Bu nedenle, yaşlı insanların kapasitelerini değerlendirmek ve optimum katkı ve katılımlarını sağlamak için tanımlanmış beceri setlerinden faydalanmak önemlidir.

Bunun için aşağıdaki stratejiler kullanılabilir:

- Topluluğun demografik yapısının belirlenmesine ilişkin ilk adım esnasında SADD verileri toplanmış olmalıdır. Yaşlılara (60-69, 70-79, 80 yaş üstü) ilişkin veri setleri arasından yaşlı erkek ve kadınları üçer gruba ayırın:

(Kadın erkek görseli var) *Sol taraf, yukarıdan aşağıya:* Aktif yaşlı, inaktif yaşlı, engelli yaşlı
Sağ taraf, yukarıdan aşağıya: Aktif yaşlı, inaktif yaşlı, engelli yaşlı

- Yukarıdaki veri setinden geçmişte yapılan iş, beceri vb. hakkında bilgi alın ve muhasebe, inşaat ve inşaat mühendisliği, çiftçilik vb. gibi belirli beceri setlerine sahip yaşlıların listelerini oluşturun.
- Yetisinin (?) olup olmadığının belirlenmesine yardımcı olmak için yaşlı bireyin işlevselliğine dair bilgi sahibi olan akrabalara, arkadaşlara ya da komşulara danışın; ve
- Kapasitelerinin anlaşılması için bu gruplarla bire bir görüşmeler son derece faydalı olabilir. Beceri setlerini ölçmek için geçmiş meslekleri üzerine görüşmeler (*sessions*) düzenleyebilirsiniz.

Topluluğun yaşlı üyelerinin DDR planlamasına entegrasyonu için aşağıdaki çeşitli roller verilebilir. * (*buraya dipnot eklemeye çalıştım ama olduramadım*) 23 *Integrating older people, HelpAge International and Canadian Red Cross (2009).*

- Karar vermede yaşlılar - Hedef belirleme, planlama ve uygulama konularında yardımcı olabilecek kişileri uyarın
- Bilgi kaynağı olarak yaşlılar: Afete hazırlık konusunda bilgi almak için danışılacak kişiler; ve
- Katılımcı olarak yaşlılar: Becerilerini paylaşarak hizmet sağlamaya katılabilecek bireyler.

SAYFA 58

Yaşlılar ve geleneksel bilgi, Racastan

Hindistan'ın Rajasthan eyaletinde yerel bir STK olan Gramin Vikas Vigyan Samiti (GRAVIS), yaşlı insanların geleneksel su hasadı teknolojileri konusunda çok değerli bilgilere sahip olduğunu belirtti. "Yağmurun her damlasını depolamak, bu çölde hayatta kalmak için sahip olduğumuz en iyi seçenek" diyor 75 yaşındaki bir kişi. Kronik kuraklık yaşayan topluluklarda yaşayan köy yaşlıları, khadin (bent), taanka (yeraltı su depolama tankı), beri (sığ süzülme kuyusu) ve naadi (topluluk göleti) gibi basit ama etkili yapıların geliştirilmesinde rol oynamışlardır - bu yapılar bugün hala kullanılmaktadır. Bir khadin yağmur suyunun tarım arazilerinde tutulmasına yardımcı olur ve böylece ürün verimliliğini artırır. Taanka yağmur suyunu depolayarak insanlar ve büyükbaş hayvanlar için aylarca içme suyu kaynağı sağlar. Tüm bu geleneksel teknolojiler, dünyanın en kalabalık çölü olan Tar'da kuraklıktan etkilenen toplulukların hayatta kalmasında çok önemli bir rol oynamıştır.

Kaynak: Older People's Associations in Community Disaster Risk Reduction: A Resource Book of Good Practices, HelpAge International (2017).

Kontrol listesi: Yaşlı insanların kapasitelerinin değerlendirilmesi

Kapasitelerini değerlendirmek için aşağıdaki sorulardan bazılarını kullanın. Değerlendirmede size yardımcı olacağını düşündüğünüz soruları ekleyin.

***Fiziksel değerlendirme: *24 Washington Group on Disability Statistics (2017).**

- Gözlük kullanıyorsanız bile görmekte zorluk çekiyor musunuz?
- İşitme cihazı kullanıyorsanız bile duymakta zorluk çekiyor musunuz?
- Yürürken ya da merdiven çıkarken zorluk çekiyor musunuz?
- Hatırlamada ya da odaklanmada zorluk çekiyor musunuz?
- Özbakımınızda yıkanma ya da giyinmede zorluk çekiyor musunuz?
- Her zamanki (alışılagelmiş) dilinizi kullanarak iletişim kurmakta, örneğin anlamakta veya anlaşılma zorluk çekiyor musunuz?

*** Bağlamsal/spesifik bilginin değerlendirilmesi:**

- Toplulukta ne kadar zamandır yaşıyorsunuz?
- Topluluğun afet geçmişine aşina mısınız?
- Topluluğun yaşadığı son afete dair detayları hatırlıyor musunuz?
- Geriye dönüp baktığınızda, önlem (*mitigation*) stratejilerinde neler farklı yapılabilirdi?

***Yetenek değerlendirme:**

- Gençken ne yapıyordunuz?
- Hanede şimdiki rolünüz nedir?
- Topluluktaki rolünüz nedir?
- DRR'ye nasıl katkıda bulunabileceğinizi düşünüyorsunuz - hane içinde, toplumda?
- Katkıda bulunmak için becerilerinizi geliştirmenize ne yardımcı olabilir?

SAYFA 59: GÖRSEL

SAYFA 60: GÖRSEL

SAYFA 61

Bölüm D: Bir AIDRR müdahalesinin planlanması ve izlenmesi

Önemli çıkarımlar

- DRR'nin planlanması ve izlenmesinde tüm grupların ve bireylerin tam ve anlamlı katılımını sağlayın.
- Dışlanma riski altında olanların müdahalenin hazırlanması, uygulanması ve izlenmesine katılımını sağlayın; böylelikle herkes için eşit haklar güvence altına alınır.
- Farklı özelliklerini, kapasitelerini ve kırılganlıklarını gözlemleyin ve bunlara yanıt verin.
- Dışlananları planlama ve karar alma süreçlerinin dışında tutan engelleri kaldırın.
- Anlamlı katılım için dışlanmış toplulukların kapasitelerini geliştirin.

SAYFA 62

Risk değerlendirmesi tehlikeler, kapasiteler, maruziyet, kırılganlıklar ve etkiler hakkında kritik bilgiler sağlar ve planlama için bir temel oluşturur. Bir acil durum planı, destekleyici hazırlık planı ve topluluk DRR planı potansiyel afet senaryolarına dayanmalı ve asgari olarak şunları kapsmalıdır: erken uyarı sistemleri, tahliye ve kurtarma, barınma ve yardım yönetimi, ilk yardım ve tıbbi destek, bireysel ve hane halkı hazırlığı ve toplulukların tehlike riskini azaltmaya yönelik hafifletme faaliyetleri.

Genel topluluk planı her yaş için uygun olmayabilir; örneğin, kararlaştırılan tahliye rotası mobilite sorunları olan kişiler için çok dik olabilir. Benzer şekilde, değerlendirmede tahliye sırasında ek desteğe ihtiyaç duyan fiziksel mobilite sorunları olan yaşlı kişilerin bulunduğu haneler tespit edilmişse, ilgili tahliye planı bunu dikkate almalı ve sorumlulukları ve kaynakları buna göre tahsis etmelidir. Planların yaşı kapsayıcı olmasını sağlamak için:

1. Katılım: Planlama sürecinin tasarlanmasında ve kararların alınmasında yaşlıların temsil edildiğinden emin olun. Komite içinde yaş katılımını izlemekten, iletişimi desteklemekten ve ortaya çıkan zorlukları ele almaya yardımcı olmaktan sorumlu bir kişi atamayı değerlendirin.
2. Bilginin üçgenleştirilmesi: Planı yaşlıları kapsayıcı hale getirmek için bu bilgileri yaşlılar da dahil olmak üzere farklı inceleme gruplarıyla gözden geçirmek, analiz etmek ve üçgenlemek, anlayışları ve geri bildirimleri için toplulukla paylaşmak önemlidir.
3. Planları görünür kılın: Planı geliştirmek ve büyük panolara asmak, broşürler oluşturmak, yaşlı kadınlar ve erkekler de dahil olmak üzere tüm paydaşlar için toplantılar düzenlemek gibi görünürlüğün sağlanabileceği birçok araç vardır.

4. Simülasyonlar veya tatbikatlar gerçekleştirin: Tatbikatlar ve simülasyonlar farkındalığı artırmaya, hazırlık ve acil durum planlarının etkinliğini göstermeye ve test etmeye yardımcı olur. Kapsayıcılığı sağlamak için kuruluşlar şunları yapmalıdır:
- Planlanan etkinliklerle ilgili bilgileri, yaşlı kadınlar ve erkekler de dahil olmak üzere tüm kırılğan gruplarla önceden paylaşın;
  - Katılımları için lojistik zorlukları ele alın;
  - Katılımı teşvik edin;
  - Simülasyon/tatbikatların, yaşlılar da dahil olmak üzere hassas grupların ihtiyaçlarını hedef alan faaliyetleri içermesini sağlayın;
  - Yaşlıları hazırlıklı olma konusunda beceri ve rol sergilemeye teşvik etmek; ve
  - Uygulamaya katılım düzeyini değerlendirin.

SAYFA 63

Kontrol Listesi: Köy Afet Risk Yönetim Planı (KARYP) için süreç izleme

Not: Lütfen her soruyu işaretleyin veya uygun olan yerlerde sayı verin.

<i>İfade</i>	<i>Yanıt/Tercih</i>	<i>Açıklama (gerekliyse)</i>
KARYP, Tehlike Hassasiyet ve Kapasite Analizi (THKA) tamamlandıktan ve hassasiyetler ile kapasitelerin ayrıntılı bir analizi yapıldıktan sonra hazırlanır.		
KARYP, köydeki tüm yerleşim yerlerinin temsilcilerine danışılarak hazırlanır.		
KARYP, tüm yaşlılar, engelli yaşlılar, çocuklar, engelliler, kadınlar, göçmenler, diğer etnik gruplar vb. ile istişare edilerek hazırlanır.		
Hazırlandıktan sonra köy toplantısında yüksek sesle okundu ve kabul edildi.		
KARYP, yaşlıların, engelli yaşlıların, çocukların, engellilerin, kadınların, göçmenlerin, diğer etnik grupların vb. kırılğanlıklarının azaltılmasına yönelik özel faaliyetlere sahiptir.		
KARYP 'deki tahliye planı kırılğan grupların endişelerini içermektedir.		
KARYP, kırılğan grupların		

bireysel hazırlık planları için özel faaliyetler içermektedir.		
KARYP, plan hazırlığı için hükümet tarafından onaylanan formatla uyumludur.		
Acil durum uyarılarının/mesajlarının iletişimi ve yayılması hassas durumları kapsayıcı niteliktedir.		
KARYP yerel yönetim tarafından onaylanmıştır.		
Yerel yönetimler kalkınma planlarında KARYP'den faaliyetler almayı kabul etmiş ya da almıştır.		

SAYFA 64

Hazırlıklı olma

Topluluğu etkileyen tehlikeler ve topluluk içindeki kırılabilirlik hakkında ilgili bilgiler elde edildikten sonra, en önemli riskleri ele almak için başa çıkma stratejileri değerlendirilebilir. Aşağıda, DRR komiteleri, erken uyarı sistemleri, stoklama ve tahliye gibi hazırlıklı olmaya yönelik DRR müdahalelerine yaş katılımının nasıl dahil edilebileceğine dair görüşler sunulmaktadır.

Yaş kapsayıcılığını kolaylaştırmak için insan kaynaklarına ilişkin içgörüler

Nitelikli bir insan kaynağı tabanı, hazırlıklı olma konusunda hassasiyet sağlayacaktır.

- Yaşlı bireylerin ihtiyaçlarını karşılayacak insan kaynaklarının mevcudiyetini araştırın;
- Eğitimli personel bulunmuyorsa, özel ihtiyaçları olanlar da dahil olmak üzere yaşlıların bakımı konusunda personelin eğitimi için fırsatları değerlendirin;
- Sağlık afeti eğitim modüllerine, özellikle yaşlıların ihtiyaçlarını ele almak ve karşılamak için kapasite geliştiren oturumlar (session) dahil edin;
- Yaşlıların belirli ihtiyaçlarını karşılamak için yerel gönüllülerden oluşan donanımlı ekipler kurun. Bu ekipler, yaşlıların bakıcılarının yanı sıra hareket halinde olan yaşlıları da içermelidir; ve
- Afet sonrası insanların duygusal ve psikolojik sağlığını düzeltmeyi hedefleyen faaliyetlere yaşlıları gönüllü olarak dahil edin.

Yaşlıların kapasitelerinin geliştirilmesi

AIDRR süreçlerinin sağlanmasında yaşlıların kapasitelerinin geliştirilmesi, dayanıklılıklarının artırılmasına yönelik bir adımdır. Önceki bölümlerde, yaşlıların kapasitelerinin kullanılabileceği çeşitli yolların yanı sıra yaşlıların kapasitelerinin geliştirilebileceği belirli

alanlara ilişkin bilgiler verilmiştir. Yaşlılara yönelik eğitimlerin yürütülmesine ilişkin birkaç genel öneri şunlardır:

Eğitimler sırasında aşağıdakilere dikkat edin:

- **Kimin ve nasıl eğitileceğini belirleyin:** Yaşlı insanların özel ihtiyaçları olacaktır ve bunlar göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, görme bozukluğu olan yaşlılar net bir şekilde okuyamayacaktır. Görsel temsiller için büyük yazı tipleri kullanın. Göremeyenler için eğitimin sesli versiyonlarını hazır bulundurun.
- **Mevcut kapasiteleri tanıyın ve geliştirin:** Diğer tüm gruplarla çalışırken olduğu gibi, yaşlılara yönelik etkili eğitimler de onların güçlü yönlerini ve deneyimlerini dikkate almalı ve bunları geliştirmelidir.
- **Sabırlı olun:** Yaşlı insanların yeni, alışılmadık bilgileri işleme diğerlerine göre daha fazla zaman alabilir. Onlara karşı sabırlı ve nazik olun ve tüm şüphelerinin açıklığa kavuşması için çok sayıda soru sormalarını teşvik edin.

Sağ sütun: Ulusal ve yerel afet ve iklim risk değerlendirmelerinin geliştirilmesinde yaşlılara danışılmış ve onların hassasiyetleri ve kapasiteleri de dahil edilmiştir. Erken uyarı sinyalleri ve bilgileri yaşlılar tarafından kullanılabilir, erişilebilir, anlaşılabilir ve eyleme geçirilebilir durumdadır.

Topluluk düzeyindeki tahliye planları, yaşlıların tahliye edilebilmelerini ve bu operasyonlar sırasında korunmalarını sağlamak için hareketlilik, görme, işitme ve zihinsel engeller ve izolasyona özgü eylemler de dahil olmak üzere belirli eylemlere sahiptir.

Afet malzemeleri ve stokları, yaşlıların ihtiyaç duyduğu özel malzemeleri, ilaçları ve yiyecekleri içerir ve acil durum dağıtımlarında yaşlıların erişimine açıktır.

Tahliye ve dinlenme merkezleri yaşa duyarlı; yerden yüksek oturma yeri, tekerlekli sandalye erişimi, korkuluk, kadın ve erkek mahremiyetine sahiptir.

Afet Durumundaki Yaşlılar için Risk Azaltma Şart 14'ten alıntılar.

SAYFA 65

- **Basit, anlaşılır dil kullanın:** Yaşlı insanların hepsi, özellikle de çok eğitilmiş olmayan kırsal kesim kadınları, teknik dile aşina olmayacaktır. Onlar için bilgileri gerektiği ölçüde basitleştirdiğinizden emin olun.
- **Basit, etkili teknoloji kullanın:** Çoğu yaşlı insan teknoloji kullanımına pek aşina değildir. Teknolojik bilgilerini değerlendirin ve kağıt kalem gerektiren basit araçlar kullanarak eğitimleri buna göre tasarlayın.

DDR Toplulukları

DDR komiteleri, bir afet durumuna hazırlanan toplulukların ihtiyaçlarını ve kapasitelerini değerlendirmek ve buna uygun bir başa çıkma mekanizması geliştirmek için kurulur. Komitenin çalışmaları, risk azaltma ve hafifletme stratejileri yoluyla zararın sınırlandırılması ve kontrol altına alınmasını içerir. Ayrıca topluluğun uzun vadeli kapasite geliştirilmesini destekler ve bölgesel ağların geliştirilmesini teşvik eder. Komite, risk yönetimini iyileştirmek amacıyla bilgi ve enformasyon oluşturmak ve paylaşmak için yerel, ulusal ve uluslararası

topluluklar ve kurumlarla koordinasyon içinde çalışır. Özellikle çok sayıda yaşlı insanın yaşadığı topluluklarda, bu kişilerin DDR planlama ve hazırlık sürecine katılımı çok önemlidir. DDR komitesinde aktif olarak temsil edilmelerini sağlamak bir adım olmakla birlikte, planlama sürecine tavsiyelerde bulunabilecek aktif yaşlılardan oluşan alt komiteler veya yaşlılar derneği gibi bir danışma organı kurmak iyi bir fikirdir.

Yaşlı insanlar toplulukta güvenilen ve saygı duyulan kişilerdir, bu da afet eylem planlamasında etkili olabilir. DDR sürecinin bir parçası olarak yaşlılar aşağıdaki şekillerde katkıda bulunabilirler:

- Yaşlı insanlar daha fazla zamana sahip olma eğilimindedir ve toplulukları için merkezi bir DDR kaynağı haline gelebilirler. DDR komitelerini, daha sonra afet risk değerlendirmesi, erken uyarı sistemleri, kayıt tutma ve ilk yardım konularında eğitilebilecek olan yaşlılar derneklerine bağlayın. Yaşlılar yerel halktan olduğu için, çabalarının proje süresinin ötesinde de devam etmesi muhtemeldir.
- Yaşlı insanlar toplulukta liderlik rolleri üstlenmek için iyi bir konuma sahiptir. DDR komitelerinin yaşlı üyeleri, DDR sürecinde desteklerini sağlamak için yerel yönetimlerle birlikte çalışma ve savunuculuk yapma konusunda kritik bir rol oynayabilir. Bu konuda daha fazla bilgi Bölüm D'de yer almaktadır.
- Yaşlıların DDR toplantılarına aktif katılımının, dayanıklılıklarını daha da güçlendirebileceğini ve kriz zamanlarında olumlu katkılarda bulunmalarını sağlayabileceğini belirtmek önemlidir.
- Erişilebilirliği artırmak için tesislerin mevcut olduğundan emin olun:
  - * Toplantı alanlarında tekerlekli sandalyeler için rampalar olduğundan emin olun;
  - * Toplantı yerinde tekerlekli sandalye ve koltuk değneği gibi yardımcı cihazlarla destek sağlayabilecek yerel STK'lar ve kuruluşlarla bağlantı kurun;
  - * Yaşlılar için uygun mekanlarda toplantılar düzenleyin; ve
  - * Hareket kabiliyeti kısıtlı kişilerin toplantılara katılımını sağlamak için ulaşım ayarlayın.

SAYFA 66

Kontrol Listesi: DDR komitelerine katılımın sağlanması

Not: Lütfen her soruyu işaretleyin veya uygun olan yerlerde sayı verin

İfade	Yanıt /tercihler ('Evet', 'hayır', 'biraz' veya 'bazen')	Açıklama (gerekliyse)
Tüm kırılgan gruplardan temsil (yaşlılar, engelliler, kadınlar, çocuklar, azınlıklar, yerinden edilmiş kişiler ve mülteciler)		
Tüm kırılgan gruplar geniş tabanlı topluluk toplantılarına ya da DMC'lere üye adaylığı için yapılan toplantılara katılmıştır.		
Yaşlılar DDR komiteleri için aday gösterilmiştir.		
PWD'ler DDR komiteleri için aday gösterilmiştir.		

Kadınlar DDR komiteleri için aday gösterilmiştir.		
Azınlık üyeleri DDR komiteleri için aday gösterilmiştir.		
Çocuklar DDR komiteleri için aday gösterilmiştir.		
IPD'ler DDR komiteleri için aday gösterilmiştir.		
Mülteciler DDR komiteleri için aday gösterilmiştir.		
Özellikle hassas grupların DDR komitelerinde söz sahibi olmasıyla ilgili konuların listesi faaliyet raporunda belgelenmiştir.		
Tüm hassas gruplar, DDR komitelerinde orantılı yaşlandırmaya göre temsil edilmektedir.		
Kırılgan gruplara özel roller/atamalar verilmiştir.		
SAYFA 67		
DDR komiteleri kültürel normlara ve kadınlara uygundur. Gerekli durumda ayrı ayrı DDR komiteleri oluşturulmuştur.		
Bakım verenler DDR komitelerine dahil edilmiş veya engellilerle iletişim kurmak için odak noktaları belirlenmiştir.		
Tüm kırılgan gruplar, DMC'lere üye seçimi için düzenlenen geniş tabanlı topluluk toplantılarına veya toplantılarına katılmıştır.		
Tüm kırılgan gruplar periyodik toplantılara katılmıştır.		
Toplantılar tüm kırılgan grupları temsil etmektedir.		
Kırılgan kişiler toplantılar sırasında konuşur ve görüşlerini ifade eder.		
Kırılgan durumdaki kişiler toplantılarda karar alma sürecine katılır.		

--	--	--

Beyaz Tugaylar (*White Brigades*), Bolivya

HelpAge, Bolivya'da La Paz'ın üç bölgesinde yerel Brigadas Blancas'ı (insanların saçlarının renginden dolayı kendilerine 'Beyaz Tugaylar' adını vermişlerdir) afet önleme, hazırlık ve planlama konularında eğitmiştir. Her birine toplumdan bir 'arkadaş' atanmıştır ve bu kişiler kırılğan yaşlıları kaydetmek ve tanımlamaktan, tehdit ve riskleri belirlemekten, acil durum hazırlık planı oluşturmaktan ve toplum tatbikatlarına katılmaktan sorumludur.

Kaynak: Disaster Resilience in an Ageing World: How to Make Policies and Programmes Inclusive of Older People, HelpAge International (2014).

SAYFA 68

Erken uyarı sistemleri

Erken uyarı, herkesin hayatlarını, kaynaklarını ve varlıklarını kurtarmak için erken harekete geçebilmesi açısından önemlidir. Her bir kişi için etkili olabilmesi için mesajın erişilebilir olması ve insanların hangi adımları atması gerektiğinin farkında olması önemlidir. Lütfen planlama yaparken şunları göz önünde bulundurun:

İletişim: Farklı engelleri olan kişilerin mesajı almasını sağlamak için birden fazla uygun iletişim yöntemini kullanmayı planlayın.

Yaşlı insanların erken uyarı sinyallerine yanıt olarak yapılması gereken belirli eylemlerin farkında olduklarından ve bunları yardım almadan gerçekleştirebildiklerinden emin olun. Ayrıca, engelli kişilerin, bakıcılarının ve aile üyelerinin erken uyarı sisteminin nasıl çalıştığı, uyarı sinyallerinin ne anlama geldiği ve hangi önlemlerin alınması gerektiği konusunda eğitime dahil edilmesini sağlayın.

Kontrol Listesi: Engellilik türüne göre uygun kapsayıcı Erken Uyarı Sistemi (EUS)

*2525Facilitating Inclusion in Disaster Preparedness: A Practical Guide for CBOs, IIRR (2018).

Engellilik türü	Uygun kapsayıcı EUS
İşitme ve/veya konuşma	Görsel işaretler; Yazılı dökümanlar (kişi okuyabiliyorsa); Jestler, beden dili; Kelimeleri net bir şekilde ifade edin (işitme gücü çeken veya dudak okuması yapabilen kişiler için); İşaret dili (işaret diliyle iletişim kurabilen kişiler için).
Entelektüel öğrenme ve mental sağlık	İşitsel işaretler (ideal), ancak paniği önlemek için eğitim gereklidir; Jestler, beden dili; Görsel işaretler, bayraklar, spot ışıkları, vb.;

	Görsel işaretler broşürler, posterler, resimler; Resim çizimleri (resim başına bir işaret).
Fiziksel	Ses işaretleri (örn. zil alarmları, sirenler, radyo, davullar, hoparlörler); Görsel işaretler, broşürler, posterler, tekrar tekrar açılıp kapanan spot ışığı; Tahliye merkezine ve tıbbi tesise gidiş ve geliş yönleri için tabelalar.
Görsel	Ses işaretleri (örn. zil alarmları, sirenler, radyo, davullar, hoparlörler); Braille alfabesinde broşürler (eğer kişi Braille alfabesini okuyabiliyorsa); Büyük yazı tipleri ve çarpıcı renklerle görüntülenen bilgiler.

SAYFA 69

Ahbap (buddy) sistemi: Ahbap sistemi, bir afet veya acil durum halinde ahbapların bakmakla yükümlü oldukları kişilere yardım edebilecekleri bir ahbap-yaşlı/engelli ilişkisi oluşturmaya yöneliktir. Ahbapların, ev halkına kolayca ulaşabilecek ve güvenilir olan kendi topluluklarından olması önemlidir. Yaşlı ya da engelli bireyin ihtiyaçlarıyla ilgili kişisel bilgileri ahbap ile paylaşması beklenir ve ahbaplar bir afet ya da acil durum halinde bakmakla yükümlü oldukları kişiyi kontrol etmek için haftada birkaç kez ulaşılabilir olmalıdır. Bakmakla yükümlü olunan kişi ve refakatçi, acil bir durumda bir iletişim aracı ve prosedürü belirlemelidir.

Kontrol listesi: Ahbap soruları

Kişisel ve tıbbi bilgileri anlamak ve acil bir durumda desteği uyarlamak için ahbapların uygulayabileceği sorular:

1. Bir saat mesafede yaşayan bir aile üyeniz var mı (isim, adres ve telefon)?
2. Engeller: Hareket, işitme, görme, konuşma vb. ve durumu iyileştirmek için ne kullanıyorsunuz?
3. Tıbbi geçmişinizde hastalık veya yaralanma var mı? Varsa, belirtiniz.
4. Özel tıbbi tedaviye (dializ, oksijen tedavisi, kateterler) ihtiyacınız var mı?
5. Şu anda herhangi bir reçeteli ilaç kullanıyor musunuz?
6. Acil durum için reçeteli ilacınız var mı? (Eczacınız acil durum ilacı almanıza izin verecek mi?)
7. Sağlık bilgi kartınız var mı?
8. Evde hazır ve ulaşılabilir bir ilk yardım çantanız var mı?
9. Acil durum iletişim kartınız var mı?
10. Bakıcıların acil bir durumda nasıl tepki vereceğini biliyor musunuz? Acil bir durumda iletişime geçebileceğiniz yedek veya alternatif bakıcılarınız var mı?
11. Geçmişte evinizi etkileyen bir doğal afet yaşadınız mı?
12. Bir doğal afet durumunda uygun prosedürü biliyor musunuz?
13. Telefon, internet veya diğer medya kaynaklarına erişiminiz var mı?
14. Geçmişte bölgenizdeki acil durumlardan nasıl haberdar edildiniz?
15. Bir afet malzeme setiniz var mı? (Ne içeriyor?)

16. Market alışverişine gittiğinizde size bir hafta yetecek kadar yiyecek alıyor musunuz?

SAYFA 70

Pakistan'da yaşlılar derneği ve erken uyarı işaretleri

Pakistan'da sel felaketleri yaygındır. Pakistan'ın Sind eyaletindeki Jacobabad bölgesi 2012 yılında sele maruz kalmış, 50 kişi hayatını kaybetmiş ve yıkıma neden olmuştur. Sel vurmadan önce HelpAge, Havaladar Baroi ve Mud Khoso köylerindeki yaşlılar derneklerini bir topluluk DRR programının parçası olarak eğitmişti. Eğitim, tatbikat düzenlenmesi, kazı malzemeleri, gıda, ilk yardım, arama ve kurtarma ekipleri gibi temel malzemelerin stoklanması ve erken uyarı sistemlerinin kurulmasını içeriyordu. Yaşlılar derneği, sel vurmadan hemen önce erken uyarı işaretlerini tespit etmiş ve işaretleri doğrulayan bölge DRR yetkililerini bilgilendirmiştir. Yaşlılar derneği, diğer topluluk üyelerini kanalları tıkamak ve kazma malzemeleriyle suyun bir kısmını başka yöne çevirmek için harekete geçirmiştir. Eylemleri, önceki sellere kıyasla köye yüzde 50 daha az su ulaşmasını sağlamıştır.

Kaynak: Disaster Resilience in an Ageing World: How to Make Policies and Programmes Inclusive of Older People, HelpAge International (2014).

Stoklama

Hazırlık önlemleri gıda, sağlık malzemeleri vb. gibi malzemelerin biriktirilmesini içerir ve bu stoklama olarak adlandırılır. Stoklama yapılırken yaşlı kişilerin beslenmesine özel önem verilmelidir. Beslenme; yaşam koşulları, cinsiyet, ilaçlar, ruhsal ve fiziksel sağlık gibi çeşitli faktörlerden etkilenebilir. Yaşlı insanları beslenme ihtiyaçlarındaki farklılıklar açısından üç kategoriye ayırmak için toplulukla birlikte çalışın:

- İş görür yaşlılar: Beslenme ihtiyaçları büyük ölçüde gençlere benzeyen yaşlılar.
- Narin yaşlılar: Beslenme yetersizliği ve düşük gıda alımından muzdarip olmaları muhtemeldir.
- Kronik hastalığı olan yaşlılar: Özel beslenme gereksinimleri vardır ve hastalığı yönetmek için özel yardıma ihtiyaç duyabilirler.

Bir afet/tehlike durumunda gıda malzemelerini belirlemek ve listelemek için farklı gruplarla çalışın. Yerel olarak bulunabilecek yiyecekleri belirlemeye çalışın.

Bir afete hazırlık için ilk yardımın zamanında stoklanması ve ayarlanması önemlidir ve bir DDR yöneticisi olarak, ihtiyaçlarının karşılandığından emin olmak için yaşlı insanları planlama sürecine dahil ettiğinizden emin olmanız gerekir. Yaşlı insanlara özgü birkaç husus:

- **İlk yardım için dağıtım noktaları:** Bu malzemelerin dağıtım noktaları, engelliler de dahil olmak üzere yaşlılar için kolayca erişilebilir olmalıdır.
- **İlk yardım kiti:** Yaşlı insanlar tarafından rutin olarak ihtiyaç duyulan ilaçları dahil edin. Örneğin, diyabet, tansiyon vb. için kullanılan ilaçlar.
- **Giyim ve malzemeler:** Yaşlıların mobilite yardımcıları, tekerlekli sandalyeler, okuma gözlükleri vb. gibi yaşlıların ihtiyaçlarını hesaba katın.

SAYFA 71

Çalışma sayfası: Gıda malzemeleri

Kategori	İçecek	Kahvaltı	Yemek	Atıştırılabilir	Diğer
İş görür yaşlılar	Su (Her bir kişi için günde 8 bardak) Şişelenmiş meyve suyu Süt (süttozu, şişelenmiş ya da suyu uçurulmuş) Çorba, çay ve kahve poşetleri gibi hazır sıcak içecekler Elektrolit içecek poşetleri	Konserve meyve ya da şişelenmiş meyve suyu Yemeye hazır tahıl Hazır yulaf ezmesi Krakerler	Konserve fasulye Konserve sebze ya da et Konserve çorba Yemeye hazır öğün paketleri	Yüksek proteinli içecek ya da protein barlar Konserve meyve Kurabiye benzeri rahat yiyecekler	Konserve açacağı Makas ve bıçak Çözünebilir tabak ya da kaseler Bardak ve mutfak eşyaları
Kronik hastalığı olan yaşlılar	Su (Her bir kişi için günde 8 bardak) Şekersiz sıcak ya da soğuk içecekler	Yemeye hazır tahıl, krakerler	Konserve fasulye Konserve sebze ya da et Konserve çorba Yemeye hazır öğün paketleri	Yüksek proteinli içecek ya da protein barlar Konserve meyve	Konserve açacağı Makas ve bıçak Çözünebilir tabak ya da kaseler Bardak ve mutfak eşyaları

SAYFA 72

Bangladeş'te afete hazırlıkta OPA'lar ve yerel yönetimler

Bangladeş'in Cox's Bazar bölgesindeki bir kıyı alanı olan Moheshkali, siklonlara karşı oldukça hassastır. Bangladeş hükümeti 1991 yılında meydana gelen yıkıcı bir kasırganın ardından kasırga barınakları inşa etmiş ve basit bir erken uyarı sistemi kurmuştur. Köylere bir radyo sinyali gönderilir ve belirlenen topluluk üyeleri yaklaşan siklonu uyararak için bir megafon kullanır.

Kaynak Entegrasyon Merkezi (KEM), siklon sonrası yeniden yapılandırma projesinin bir

parçası olarak Moheshkali'de bir OPA kurdu. KEM ve OPA, hükümetin erken uyarı sistemiyle koordinasyon içinde, gelecekteki siklonlara müdahale etmek için bir eylem planı geliştirdi. Topluluk bir siklon uyarısı aldığı anda, OPA tarafından bir acil durum toplantısı düzenlenir. Eğer siklon yakınsa, OPA'nın acil durum alt komitesi hangi sığınmağa gidileceğine karar verir ve bu sığınaklara ulaşmak için yardıma ihtiyaç duyacak kırılğan yaşlı insanları belirler. OPA üyeleri daha sonra malzemeleri (örneğin gıda) temin eder, kırılğan üyelere barınaklara gitmeleri için yardımcı olur ve ardından kendileri barınak arar. Siklondan sonra OPA acil durum alt komitesi siklon hasarını değerlendirir (özellikle yaşlılara odaklanarak) ve ardından kırılğan topluluk üyelerine yardımcı olmak için eylem planlar. KEM personeli, gerektiğinde faaliyetleri için tavsiye ve destek sağlamaktadır.

Kaynak: Older People's Associations in Community Disaster Risk Reduction, A Resource Book of Good Practices, HelpAge International (2007).

Tahliye rotaları

Tahliye için hazırlık yapmak, DRR planlamasının önemli bir parçasıdır ve yerel yönetimlerin, toplulukların ve bireysel hanelerin katılımını gerektirir. Tahliye yollarının belirlenmesini, insanların bilgilendirilmesini, tahliye merkezlerinin belirlenmesini ve/veya inşa edilmesini içerir.

Aşağıdakileri gerçekleştirerek güvenli ve kapsayıcı tahliye rotaları belirlemek için yaşlılar da dahil olmak üzere toplulukla birlikte çalışın:

Topluluktaki yaşlı insanları haritalayın: İlk adım, kendi başlarına tahliye edilemeyen yaşlıları tespit etmek, kaydetmek, izlemek ve topluluk toplantıları sırasında bu kişilere yüksek öncelik vermektir.

Yaşlı insanları önceliklendirin: Toplantılarda örneklerle yaşlıların önceliklendirilmesini kolaylaştırın.

Bir ahabaplık sistemi kurun: Kırılğan yaşlıların tahliye edilmesine yardımcı olmak için kurumsal veya topluluk/birey düzeyinde bir ahabaplık sistemi kurun. Yeni beceriler öğrenebilen aktif yaşlılar, DRR süreci için büyük bir değer olma potansiyeline sahiptir. Örneğin, 50 yaşındaki aktif bir kişiyi 'ahbab' olması için eğitin ve kendisine toplumdan 70 yaşında zayıf bir ahabap tahsis edin. Bu kişi, hassas durumdaki yaşlıların kayıt altına alınması, tespit edilmesi ve bir afet durumunda güvenliklerinin sağlanmasından sorumlu olacaktır.

Sağ sütun:

Yaşlılar için el çantaları

HelpAge, yaşlıları bir felaket durumunda alabilecekleri temel eşyalardan oluşan küçük bir çanta bulundurmaya teşvik etmektedir. Bu çanta şunları içerebilir:

- Yedek gözlük
- Kişisel ilaçlar
- İşitme cihazları ve piller
- Kimlik belgeleri
- Ahabap ve aile iletişim bilgileri, ev adresi
- Sıcak battaniye ve giysiler

- Tuvalet malzemeleri
- Sağlık kayıtları ve ilaç bilgileri

SAYFA 73

Sol sütun

UGDK

Bize şu engelleri incelemeyi hatırlatır

Ulaş

(yol durumu, taşıma)

Gir

(kapı girişleri, merdivenler)

Dolaş

(koridorlar, oda alanları)

Kullan

(masa yüksekliği, tuvalet, lavabo, bilgisayarlar)

- **Nitelikli acil durum tahliye personelinin belirlenmesi:** Farklı beceri setlerine sahip yerel kuruluşları belirleyin ve onları yaşlıların bakımı ve afet yönetimi konusunda eğitin. Yaşlılara özel acil durum planları geliştirmek için sosyal hizmetler personeli ve yerel acil durum yönetimi personeli ile birlikte çalışın.
- **Yaşa uygun tahliye rotaları belirleyin:** Tahliye rotaları ve sığınaklar, uyarı ve etki arasında kendilerine ulaşabilmek için kırılgan grupların hareket kısıtlamalarını dikkate almalıdır. Tahliye yollarının, bu yolları kullanması beklenen kişi sayısı için yeterince büyük olduğundan emin olun.
- **Dikkat çekici tahliye levhaları asın:** Tahliye levhaları dikkat çekici olmalı, yaşlılar için net görsel ve sesli talimatlar içermelidir. Tahliye rotalarıyla ilgili posterler ve bilgiler hane halkıyla paylaşılmalı ve halka açık yerlere asılmalıdır.
- **Özel ihtiyaç kayıtları tutun:** Yaşlılar için ilaçların ve alerjilerin yazılı kayıtlarını içeren bir 'özel ihtiyaçlar' kaydı tutun. Ayrıca bu kayıtları her zaman yanlarında buldurmalarını talep edin. Tahliye sırasında ve sonrasında yaşlıların ve tıbbi bilgilerinin tespit edilebilmesini sağlayın.
- **Düzenli tahliye tatbikatları yapın:** Bilgilerini, verimliliklerini, ulaşım ve destek sistemlerini test etmek için yaşlılarla düzenli tahliye tatbikatları yapılmalıdır.
- **Güvenli ve konforlu tahliye merkezleri kurun:** Tahliye merkezleri, yaşlıların ihtiyaçları göz önünde bulundurularak güvenli, konforlu ve yaşa uygun olmalıdır. Örneğin, yaşlıların güvenli bir şekilde hareket etmesini sağlayacak rampalar ve tutamaklar; tekerlekli sandalyelerin girebileceği genişlikte kapıları olan tuvaletler, rampa erişimi ve tutunma rayları, kolay açılmayı sağlamak için kapı kolları yerine düz tutamaklar, tekerlekli sandalye için lavabonun altında boşluk ve kaygan olmayan zemin yüzeyi.
- **Yaşlı insanları ne zaman tahliye edilecekleri konusunda bilgilendirin:** Tahliye bilgilerinin yaşlılara, özellikle de yalnız yaşayanlara ulaştığından emin olun. Bazı afetlerin uyarı sinyalleri vardır, bazıları ise habersiz gelir. Örneğin, depremlerde tahliye önlemleri anlık olacaktır ve yaşlılara açıkça iletilmesi gerekir.

Çalışma sayfası: Güvenli tahliye sığınağı ve rota haritası

Topluluğunuz için güvenli bir tahliye sığınağı ve rota haritası geliştirin. Şunları belirleyin:

- Güvenli merkez;
- Evlerden merkeze giden rotanın haritalandırılması;
- Daha iyi erişilebilirlik için tahliye barınağı ve güzergahında yapılacak iyileştirmelerin belirlenmesi.

SAYFA 78

Takip

Yaşlıların bir DRR takip sisteminin tasarım ve uygulamasına dahil edilmesi, bir DRR müdahalesi için özellikle önemlidir. Önceki bölümlerde risk değerlendirmesi, planlama, hazırlık ve dayanıklılığın daha yaş kapsayıcı hale getirilmesine ilişkin genel bir bakış sunulmuştur. Bu bölüm, program takibinin daha yaş kapsayıcı hale getirilmesi konusunda fikir vermektedir.

Temel bilgiler için dikkat edilecek hususlar

Risk altındaki ve marjinalize edilmiş grupların afet risk azaltma takip sisteminin tasarım ve uygulamasına dahil edilmesi, müdahaleleri, müdahalelerin en çok risk altında olanlar üzerindeki etkisini ortaya çıkararak ve ihtiyaca daha duyarlı olmalarını sağlayarak güçlendirir. Takip çerçeveleri ve göstergeleri her yaştan insanı içermeli ve veriler yaşa, cinsiyete ve engelliliğe (SADD) göre ayrılmalıdır. Takip çerçevesi, tutarlılığı sağlayan ve karşılaştırmaya imkan veren asgari düzeyde bir yaş ayrıştırması sağlamalı ancak bu gruplar içinde uygun olduğu şekilde ilave ve daha ileri düzeyde bir yaş ayrıştırmasını engellememelidir. Afet riskinin azaltılmasının takibi için asgari düzeyde, yaşa göre ayrıştırılmış veriler en hassas yaş gruplarıyla (0-4 yaş, 5-14 yaş, 60 veya 65 yaş üstü) ilgili olmalıdır.

Risk değerlendirme aşamasının süreç ve sonuçlarına dayanarak, aşağıdaki veriler belgelenmeli, ayrıştırılmalı ve yaşlılara özel olarak odaklanılarak mevcut duruma kaydedilmelidir:

- Topluluklar ve kırılğan gruplara göre belirlenen ve önceliklendirilen farklı tehlike türleri;
- Önceliklendirilen tehlikelerin sıklığı, süresi ve etkisi (örneğin, can, geçim kaynakları ve sağlık kaybı); ve
- Öncelikli tehlikeler için belirlenen temel insani, sosyal, ekonomik, doğal ve fiziksel hassasiyetler ve kapasiteler.

Katılımcı takip

Takip komitesinin kurulması

Toplumun takibe katılımı, faaliyetlerin rollere ve zaman dilimlerine göre uygulanmasını izlemekten ve standartlardan memnun olup olmadıklarını değerlendirmekten sorumlu olacak topluluk üyelerinden oluşan komiteler kurularak, takip sürecine dahil edilebilir. Bu komite, toplumun farklı kesimlerini temsil edebilir ve farklı beceri ve uzmanlıkların dahil edilmesini sağlayabilir. Bu komite, topluluk düzeyindeki eylemlerin ilerlemesini raporlamak ve gözden geçirmek ve yönetim ve sistemik düzeyde alınan önlemler hakkında güncellemeler almak için program ekibiyle düzenli olarak bir araya gelebilir.

SAYFA 75

Yaşlıların takip komitelerine dahil edilmesi birçok avantaj sağlayabilir:

- Toplantılara katılabilmeleri ve saha çalışmalarını takip edebilmeleri için daha fazla zamanları olabilir.
- Topluluğun yaşlılarıdır ve yaşları ve deneyimleri nedeniyle saygı görürler. Denetleyici rolleri ve tavsiyeleri topluluk tarafından kolayca kabul edilebilir.
- Arazi, arazi ve topluluk hakkındaki deneyimleri, onları sorun giderme ve yol tıkanıklıklarına çözüm bulma konusunda iyi bir konuma getirir.

Takip sistemlerinde yaş katılımı

AIDRR takip sistemleri genel olarak tehlikeler, hassasiyet ve kapasiteler, faaliyetler, sonuçlar ve etkiler hakkında veri toplamaktadır.

Katılım, bu alanların her birine aşağıdaki gibi dahil edilebilir:

Alan	Yaşın dahil edilmesinin takibi
Tehlikeler	Yaşlılar tehlike önceliklendirmesine aktif olarak katılıyor mu?
Kırılganlıklar ve kapasiteler	Yaşlılar risk değerlendirme sürecine katılıyor mu?
Eylem planları/aktiviteleri	Toplum eylem planında belirlenen eylemler yaşlıları kapsıyor mu? Eylemler spesifik olarak yaşlıları hedefliyor mu? Yaşlıların öncelikleri belirlenen eylemlere yansıtıldı mı? Yaşlıların bu eylemlerin uygulanmasında bir rolü var mı?
Takip ve değerlendirme	Yaşlılar takip ve değerlendirme (T&D) sürecine katılıyor mu? T&D bilgileri ayrıştırılmış mı? Programın yaşlıların refahı, kırılganlıkları ve kapasiteleri üzerindeki spesifik etkileri nelerdir?

Sol sütun: Yaşlı insanları kendi bölgelerinde hızlı değerlendirme yapmaları için eğitin. Yaşlı insanlar genellikle toplumları tarafından tanınmakta ve güvenilmektedir ve insanlar, özellikle şiddet ve güvenlik endişeleri ile ilgili kişisel bilgilerini ve hassasiyetlerini onlarla paylaşmakta genellikle rahattır. Veri toplama araçları basit ve kullanımı kolay olmalı, böylece yaşlıların hem yönetebilmeleri hem de katılabilmeleri sağlanmalıdır.

SAYFA 76

Mevcut durum, takip ve etki ölçümleri geliştirilirken yaşlıların veri toplama sürecine dahil

edilmesi aşağıdakilerin yerine getirilmesi anlamına gelmektedir *26 More at Risk: How Older People are Excluded in Humanitarian Data, HelpAge International (2019).

- Yaş gruplarına (50-59, 60-69, 70-79 ve 80 yaş üstü) ve cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin toplanması.
- Engellilik türlerinin (görme, işitme, konuşma ve bilişsel) yanı sıra yaşa ve cinsiyete göre ayrıştırılmış verilerin toplanması.
- Afetlerin yaşlı erkekler ve kadınlar üzerindeki farklı etkilerinin ve belirli kırılganlık bağlamlarının (yalnız yaşamak, akrabalarla yaşamak vb.) belirlenmesi.
- Coğrafi, kültürel ve toplumsal cinsiyet boyutları da dahil olmak üzere katılımın ve yardıma erişimin önündeki engellerin belirlenmesi.
- Yaşlıların ve hane halklarının olumlu ve olumsuz başa çıkma mekanizmalarının belirlenmesi.
- Yaşlıların sektöre özgü ihtiyaçlarının, özellikle de erişim endişelerinin ve korunmalarının belirlenmesi.
- Doğrudan alıntılar veya yaşlılığa özgü analiz ve tartışmalar yoluyla yaşlıların geri bildirimlerinin, görüşlerinin ve algılarının vurgulanması.
- Kapasitelerini gösteren durum ve olayların tanımlanması.
- Verilerin analiz edilmesi ve müdahalenin yaşlıların ihtiyaçlarını nasıl karşılayabileceğine dair çıkarımlarda bulunulması.

SAYFA 77 GÖRSEL

SAYFA 78 GÖRSEL,

BÖLÜM E - AIDRR için savunuculuk ve yaşlıların savunuculuğa dahil edilmesi

Önemli çıkarımlar

- Kapsayıcı DDR ihtiyacını görünür kılın ve dışlanmış toplulukların sesini yükseltin.
- Savunuculuk gündeminin belirlenmesinde ve haklarının talep edilmesinde kırılgan ve dışlanmış toplulukların katılımını sağlayın.
- DDR'nin kapsayıcılığını etkileyen savunuculuk sorunlarını belirleyin ve bunları ele almak için strateji geliştirin.
- Paydaşları ve müttefikleri haritalandırın ve kolektif bir ses sunun.
- Kırılgan ve dışlanmış grupların platform ve forumlarının kapsayıcı DDR için savunuculuğa katılma ve liderlik etme kapasitelerini geliştirin.

SAYFA 80

Afet durumlarında yaşlıların özel ihtiyaçlarını önceliklendiren yaş kapsayıcı DDR politikaları ve programları için savunuculuk yapmak, toplumun sesinin politika yapıcılara ve karar vericilere ulaşmasına ve onları politikalarda, uygulamalarda, sistemlerde ve yapıarda değişiklik yapmaya ikna etmesine yardımcı olmanın bir yoludur. Bu değişiklikler, yaşlıların politika oluşturma sürecine dahil edilmesini ve bu politikaların yaşlıların ihtiyaçlarına daha duyarlı hale getirilmesini sağlayacaktır. Önemli olan, yaşlıları - bireyler ve gruplar olarak - savunuculuk çabalarına dahil etmektir.

Yaşlıların afetlere karşı savunmasızlığını artıran yoksulluk, yetersiz emekli maaşları ve kronik

hastalıkların önlenmesi ve yönetimi için kaynaklara erişim gibi bazı faktörler, bireyin kontrolünün ötesine geçmekte ve dışarıdan müdahale gerektirmektedir. Yaş kapsayıcı bir DDR savunuculuk müdahalesinin nihai amacı, karar alıcılara kapsayıcı DDR programlarının nihayetinde daha büyük etki göstereceğini ortaya koymaktadır.

Yaşlıların AIDRR için savunuculuk faaliyetlerine dahil edilmesi

- DRR komitelerinde yaşlıların temsil edildiğinden emin olun;
- Mevcut OPA'ları, DPO kulüplerini ve yaşlı insan ağlarını belirleyin ve kanıtların gözden geçirilmesinden paydaşların haritalanmasına, savunuculuk görevlerinin hazırlanmasından ağ oluşturma ve kampanya yürütmeye kadar savunuculuk faaliyetlerine katılımlarını kolaylaştırın ve
- Yaşlılar arasında değişim öncülerini ve temsilcilerini belirleyin ve AIDRR için hükümet ve hükümet dışı kuruluşlarla ilişki kurma kapasitelerini geliştirin.

Kanıt kullanma ve savunuculuk hedeflerini belirleme

Yaş kapsayıcı DDR için savunuculuğun amacı yaşlılar lehine politika değişikliklerini bilgilendirmek olduğundan, savunuculuk çabalarınızın kanıta dayalı olması, yani tasarım, uygulama ve izleme ve değerlendirme aşamalarında kapsayıcı DDR'yi güçlendirebilecek güvenilir birincil veya ikincil veri ve bilgilere dayanması çok önemlidir.

İnsani yardım değerlendirmelerinde, planlarında ve değerlendirme raporlarında yaşlılara yer verilmesine yönelik çabalar olsa da, veri toplama, analiz ve kullanımının çeşitli yönlerinde doldurulması gereken daha çok boşluk bulunmaktadır. İnsani yardım verilerinde yaşlıların dışlanması üzerine yapılan bir çalışma aşağıdaki eksikliklere işaret etmektedir ve bunlar savunuculuk için kritik noktalar olabilir. *27 More at Risk: How Older People are Excluded in Humanitarian Data, HelpAge International (2019).

SAYFA 81

İnsani yardım verileriyle bağlantılı savunuculuk meseleleri

Boşluklar	Savunuculuk noktası
Yaşlıların homojenleştirilmesi - yaşlılar için tek bir kategori (örneğin 60 yaş üstü) kullanılması.	Yaşlılara ilişkin verilerin göz ardı edilmesi - bazı kurumlar yaşlılardan ve yaşlılar hakkında veri toplar (örneğin anketler yoluyla) ancak yaşı bir analiz birimi veya alanı olarak ya da yanıtı iyileştirmek için kullanmaz.
Yaş sınırlarının kullanılması - 60 yaşın altında belirli bir yaşa kadar veri toplanması.	İnsani Yardım Standartları tarafından tavsiye edildiği üzere veri toplama için 60 yaş üstü yaş gruplarının dahil edilmesi: 60-69, 70-79 ve 80 yaş üstü
Yaşlıların veri katılımcısı olarak hariç tutulması.	Yaşlı insanlar toplumun ayrılmaz bir parçasıdır, etkili müdahale ve DRR için ihtiyaçlarının incelenmesi gerekir. Yaşlı insanları değerlendirmelere katın.
Tüm hızlı ve sektörel değerlendirmelerde yaşlıların durumlarına özel soruların hariç	Hızlı değerlendirmelerin farklı nüfus kesimlerini dikkate alması gerekir.

tutulması.	Değerlendirmeler için değerlendirme tasarımına yapılacak birkaç ekleme, toplanan bilgilerin gerçekten kapsayıcı bir müdahaleye yol açmasını sağlayabilir.
Yaşlılara ilişkin verilerin göz ardı edilmesi - bazı kurumlar yaşlılardan ve yaşlılar hakkında veri toplar (örneğin anketler yoluyla) ancak yaşlı bir analiz birimi veya alanı olarak ya da yanıtı iyileştirmek için kullanmaz.	Pek çok çalışma yaşlılara ilişkin verileri dikkate almamaktadır ve bu verileri zaten topladıysanız, analiz edildiğinden ve yanıt uyarlaması için kullanıldığından emin olun. Kullanılmayan verilerin programa hiçbir faydası yoktur.
Sözde hizmet - yaşlılardan bahsetmek ancak onların özel durumlarını, ihtiyaçlarını veya yardım almalarının önündeki engelleri açıklamamak.	Göstergeciliğin ötesine geçin. Topluluklardaki yaşlıların önündeki engelleri ve kolaylaştırıcıları yansıtmak için veri toplayın ve analiz edin.
Veri birimleri veya analiz birimleri olarak 'hane halkı' ve 'kırılgan grup' (örneğin) gibi kolektif isimlerin kullanılması.	Kırılganlıklar birden fazla faktöre bağlıdır ve yaş da bunlardan biridir. Yaşlıların kırılganlıkları ekonomik olarak zayıf kesimlerden, kadınlardan veya çocuklardan farklıdır. Raporlama ve analizlerde onlara gereken önem verilmelidir.

SAYFA 82

Bilgi kaynakları

Kanıtla dayalı savunuculuk, karar alıcıları etkilemek için kullanılacak bilgilerin toplanmasını sağlar. Karar vericilere ve paydaşlara ulaşmadan önce, DDR müdahalesinin değerlendirilmesi, planlanması ve izlenmesi sırasında toplanan kanıtların derlenmesi ve paketlenmesi önemlidir. Bu bilgiler, DDR müdahalelerinin hedefe yönelik olmasını sağlamak için kullanılabilir.

Savunuculuk için kanıt oluşturma: Bilgi kaynakları ve kullanımı

Kaynak	Detaylar	Bu bilgiler savunuculuk için nasıl kullanılabilir?
Risk değerlendirmesi	Yaşlıların tespit edilen kapasiteleri ve kırılganlıkları nelerdir? Mevcut politikalarda veya uygulama stratejilerinde yapılacak hangi değişiklikler yaşlıların kırılganlıklarının üstesinden gelebilir ve kapasitelerini güçlendirebilir? Bu değişimi kim	Karar alıcıların dikkatini kapsayıcı DRR programlarına öncelik verme ihtiyacına çekmek. DDR müdahalelerinin hedefe yönelik olmasını sağlama ihtiyacına dikkat çekmek. Kapasite verileri aynı zamanda yaşlı insanların üzerine inşa edilmesi

	<p>gerçekleştirebilir (savunuculuk için hedef kitle)?</p> <p>Yaşlılara hangi tehlikelerde öncelik verilmiş ve bu tehlikeler topluluğun geri kalanına kıyasla yaşlılar için neden özel bir risk oluşturmaktadır?</p>	<p>gereken mevcut kapasitelerini ve yaşlı insanları DDR müdahalelerine dahil etmenin değerini vurgulayabilir.</p> <p>Altta yatan kırılganlıkları ele almak için değişimi etkileyebilecek karar vericileri belirlemek.</p>
Planlama ve uygulama	<p>Yaşlıların ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak hangi faaliyetler tasarlanıyor?</p> <p>Yaşlılar hangi eylemlere öncelik veriyor?</p> <p>Mevcut müdahalelerdeki boşluklar nelerdir ve bunlar nasıl yaş kapsayıcı hale getirilebilir?</p>	<p>Programlar arasında harmanlanması halinde bu veriler, yaşlıları da kapsayıcı müdahaleler içermelerini sağlamak amacıyla ulusal düzeydeki kalkınma ve DDR planlarını etkilemek için kullanılan bir bilgi ve en iyi uygulamalar bütünü oluşturabilir.</p>
SAYFA 83		
	<p>Mevcut müdahalelerde yaş kapsayıcılığını teşvik edebilecek belirli faaliyetlerin uygulanmasındaki boşluklar nelerdir?</p> <p>Kilit paydaşlar kimlerdir ve AIDRR sürecinde yaş kapsayıcılığını teşvik etmeye yönelik özel sorumlulukları/taahhütleri nelerdir?</p> <p>Bu taahhütler/sorumluluklar yerine getiriliyor mu?</p>	<p>Paydaşların taahhütlerini yerine getirmesini sağlayarak programın sorunsuz bir şekilde uygulanmasını sağlayın. Veriler programlar genelinde harmanlanırsa, yerel yönetimin, özel sektörün ve diğer paydaşların kapsayıcı DDR'yi desteklemedeki rolüne ilişkin savunuculuğu da güçlendirebilir.</p>
Takip ve değerlendirme	<p>Bu aşamada toplanan veriler, sadece politika yapımcılar ve karar alıcılarla savunuculuk amacıyla değil, aynı zamanda proje personeli ve paydaşlar için de bir AIDRR müdahalesinin ilerlemesini izlemek ve başarısını ölçmek</p>	<p>Katılımcıların deneyimlerini proje personeli ve paydaşlarla paylaşmalarını, onları sorumlu tutmalarını ve proje tasarımı veya uygulamasında değişiklik yapılmasını sağlayabilir.</p>

	için özellikle yararlıdır. Yaş kapsayıcı göstergeler, müdahalenin yaşlılara yönelik spesifik etkilerinin izlenmesine yardımcı olur.	Kapsayıcı DDR programlarının değerini ulusal devlet kurumlarına ve bağıışçılara göstermek için de veri toplanabilir.
--	--	--

SAYFA 84

Paydaşların haritalanması

Risk değerlendirmesi sırasında yapılan daire veya Venn diyagramı çalışması, paydaşların haritalanması konusunda önemli bilgiler sağlar. Topluluk çalışması sırasında belirlenen paydaşlar toplulukla doğrudan temas halinde olanlar olsa da, paydaşların ve etkilerinin benzer bir haritalaması ulusal ve alt ulusal düzeyler için de yapılmalıdır.

Yönetişim analizi, yerel yönetimlerin ve hem topluluk içindeki hem de dışındaki farklı kuruluşların oynadığı rolleri ve erişilebilirliğini vurguladığı için kanıt oluşturmaya da katkıda bulunur. Bu aynı zamanda risk ve kapasite değerlendirme aşamasına da dahil edilebilir. Bu değerlendirme, farklı oyuncuların toplumdaki gelişmelere nasıl katkıda bulunabileceğini anlamak için gereklidir. Aşağıdaki soruların cevaplarını belirleyin:

- Topluluk içinde hangi kuruluşlar, kurumlar ve yerel yönetim yapıları mevcut?
- Toplulukta DDR faaliyetlerinin sağlanmasından hangi kuruluşlar sorumlu?
- Toplulukta DDR ve diğer ilgili faaliyetlerin (geçim kaynakları gibi) desteklenmesinden hangi yönetim yapıları ve politikalar sorumlu?
- Kırılganlığın ilerlemesine katkıda bulunan yerel kuruluşların politika ve süreçlerindeki boşluklar neler?
- Hangi yerel kuruluşlar, politikalar veya süreçler topluluk içindeki DDR veya DRM girişimlerini nasıl destekleyebilir?
- DDR süreçlerini desteklemek için etkili savunuculuk kanalları neler?

Kapsayıcılık savunucularını belirleyin: Kapsayıcılık davasını destekleyen ulusal veya yerel düzeyde politikacılar veya bölge düzeyinde ilgili yetkililer var mı? Savunuculuk hedeflerimizin ilerletilmesinde etkili olacakları için bu tür şampiyonların bir listesini yapın. Toplumdaki yaşlı bireylerden de savunuculara dahil edilmesini sağlamayı unutmayın!

Kontrol Listesi: Paydaş haritalama ve tanımlamaya rehberlik edecek sorular

- Belirlenen paydaşlar, kırılgan durumdaki kişilerin ihtiyaçlarına yatırım yapanları içeriyor mu? Eğer içermiyorsa, o zaman nasıl dahil edilebilirler?
- Konuyu ilerletmek için kimler hizmet sağlayabilir?
- Destekçileriniz kimler, karşıtlarınız kimler?
- Hangi paydaşlar ortak olarak konuya önemli katkı sağlayabilir?
- Hangi paydaşlar savunuculuk planına teknik veya mali destek sağlayabilir?

SAYFA 85

Çalışma sayfası: Veri kaynakları, paydaşlar ve hedefler

Savunuculuğunuz için gerekli olan tüm veri kaynaklarının ve veri noktalarının listesini

oluşturun.

Savunuculuk için paydaşların ve savunucuların bir ön listesini yapın.

Savunuculuk talebinizi tanımlayın. AKILLI olduğundan emin olun.

Veri toplama ve haritalama kritik öneme sahip olsa da, aynı derecede önemli olan şey verilerin sunumudur. Burada hatırlanması gereken bazı kilit noktalar şunlardır:

- Aynı risklere maruz kalan kişilerin kırılganlıkları cinsiyet, yaş ve engellilik durumuna göre önemli ölçüde farklılık göstermekte, bu da ayrıştırılmış verilerin toplanmasını zorunlu kılmaktadır.
- Yaşa göre ayrıştırma, yaşlı insanların ihtiyaçlarının karşılaştırılabilir olarak belirlenmesini sağlar. Bu, sunum için en faydalı ve etkili olabilecek veri setlerinin belirlenmesinde, örneğin birinin diğerine göre ne kadar kapsayıcı olduğuna dayalı olarak belirli bir risk azaltma stratejisini diğerine tercih etmek için yardımcı olur.
- Toplanan veriler, herkesin benzer şekilde anlamasını ve yorumlamasını sağlamak için söz konusu risk bağlamında analiz edilmeli ve açıklanmalıdır.
- Ve son olarak, verilerin görsel sunumu, okuyucular üzerinde kalıcı bir etki yaratmak ve yaşlıların verilere erişimini kolaylaştırmak için çok önemlidir (örneğin, büyük yazı tipleri kullanın).

SAYFA 86

Kanıt kullanma ve bir savunuculuk sorunu belirleme örneği

Aşağıdaki durumu göz önünde bulundurun: Küçük bir ada ülkesi olan X, iklim değişikliklerinden güçlü bir şekilde etkilenmiş, birbirini izleyen kuraklık ve yağış kıtlığı dönemleri yaşamış ve yavaştan belirmekte olan bir felaketin belirtilerini göstermektedir. Bu durum halkın, özellikle de toplam nüfusun yüzde 20'sini oluşturan ve sayıları giderek artan yaşlılar gibi hassas grupların kırılganlıklarını büyük ölçüde etkilemiştir. Ulusal DDR politikası kapsayıcı bir yaklaşım izlese de, bu yaklaşım genel olan ve yaşlıların özel ihtiyaçlarını dikkate almayan bütçe tahsislerine yansımamaktadır. Sonuç olarak, ilçe düzeylerinde DDR bütçelerinin kullanımı büyük ölçüde geneldir ve yaşlıların dahil edilmesine yönelik özel bir yaklaşım izlenmemektedir. Mevcut senaryo yaşlı nüfusu daha fazla risk altına sokmuş ve kırılganlıklarını artırmıştır.

Savunuculuk konusu nasıl belirlenir?

Aşağıdaki sorulara yanıt sunup sunmadığınızı kontrol edin

- Ele alınacak net bir hedef ve politika sorunu var mı?
- Bu konular için savunuculuk yapmak neden gerekli?
- Sonuç, bir dizi insanı güçlendirerek hayatlarını etkileyecek mi?
- Kadınlar ve yaşlılar gibi kırılgan grupların kendi hayatlarının sorumluluğunu almalarını sağlayacak mı?
- Yerel ve ulusal/küresel meseleler arasında bağlantı kuracak mı?
- Önerilen faaliyetlerin gerçekleştirilmesi için fon yaratılmasına yardımcı olacak mı?

Yukarıda bahsedilen konunun iki bileşeni vardır: Birincisi ulusal düzeyde savunuculukla ele

alınabilecek olan bütçe tahsisi ile ilgili, ikincisi ise alt ulusal düzeyde ele alınacak olan alt-ulusal düzeylerinde bütçelerin yaş kapsayıcı kullanımı ile ilgili. İşte yapabileceğiniz:

Afet riski göz önüne alındığında, ülkedeki yaşlılara yönelik özel yatırımlara duyulan ihtiyacı ortaya koyun. Risk ve kapasite değerlendirmesinden elde edilen yaşlılara özel bilgilere ek olarak, ulusal hükümetin raporlarından, araştırma makalelerinden, diğer STK'lardan, diğer ülkelerin AIDRR vaka çalışmalarından, Birleşmiş Milletler'den, Sendai Framework'ten ülkedeki yaşlıların hassas durumları hakkında bilgi ve istatistik toplayın. Yaşlılar nüfusun geri kalanına kıyasla neden daha fazla risk altındadır ve dayanıklılıklarını güçlendirmek için özel bütçe tahsisatlarına duyulan ihtiyaç nedir?

SAYFA 87

Ulusal DRR bütçesinin yanı sıra alt-ulusal DRR bütçe kullanım eğilimlerini analiz edin. Bütçe başlıklarını, örneğin program faaliyetlerini ve insan kaynaklarını analiz edin. Savunuculuk taleplerinden biri, bütçe başlıklarının her biri altında kırılğan grupların özel ihtiyaçlarını karşılayan faaliyetler için ayrı bütçeler tahsis etmek olabilir. Örneğin, insan kaynakları maliyeti altında, hassas grupların ihtiyaçlarını karşılamak üzere insan kaynakları eğitimi için ayrı bir başlık açılabilir. Bölge düzeyinde, yaşlıların dayanıklılığını güçlendirmek için DRR bütçelerinin kullanılması, bölge yetkililerinin duyarlılaştırılmasını gerektirecektir.

Hedeflerin tanımlanması

Burada bir sonraki adım, savunuculuk talebinizi veya savunuculuk hedeflerinizi tanımlamaktır. Tam olarak neyi başarmaya çalışıyorsunuz? Savunuculuk talebinizin AKILLI olduğundan emin olun.

- Spesifik: Tam olarak neyi hedeflemek ve değiştirmek istiyorsunuz?
- Ölçülebilir: Başarı ölçütünüz nedir?
- Ulaşılabilir: Zaman çerçeveniz; finansmanınız, sosyo-politik ortamınız göz önüne alındığında gerçekçi mi?
- İlgili: Daha büyük hedefinize katkıda bulunuyor mu?
- Zamansal: Zaman çerçevesi gerçekçi mi?

Örneğimiz için aşağıdaki hedefi ele alalım: 2020'ye kadar Y bölgesinde (X ülkesinde) mevcut DRR bütçelerinin kullanımında yaş katılımına öncelik vermek.

Bir önceki bölümde iki olası hedef tanımlamış olmamıza rağmen sadece bir hedefe odaklandığımızı unutmayın. Bunun nedeni, zaman çerçevesini 2020 olarak belirlemiş olmamızdır ki bu da şu andan itibaren nispeten kısa bir süredir. Zaman çerçevesi göz önüne alındığında, savunuculuk talebini gerçekçi ve ulaşılabilir kılmak, ilgili paydaşlardan (bu durumda bölge düzeyindeki yetkililer) katılım alma şansını artıracaktır.

SAYFA 88

Savunuculuk için ağ oluşturma (*networking*)

Paydaşların haritalanması, DDR ve yaş kapsayıcılığı konusunda çalışan kuruluşlar, ağlar ve devlet organları hakkında önemli bilgiler sağlayacaktır. AIDRR için etkili savunuculuk, sektörler arası paydaşlarla işbirliğini ve farklı kapasite ve güçlü yönlerin kullanılmasını

gerektirir.

Savunuculuk sürecinde müttefiklerin veya ortakların belirlenmesi, ortak bir hedef doğrultusunda çalışan benzer düşünen kuruluşlarla etkileşime geçilmesine yardımcı olur.

Paydaşların bir listesini oluşturmak ve onların AIDRR üzerindeki konumlarını, yaklaşımlarını ve etkilerini anlamak faydalı olacaktır.

Çalışma sayfası: Müttefikler, hedefler ve rakipler

Hedefiniz için paydaşları belirleyin. Ayrıca onları seçmenizin ardındaki nedenin ne olduğunu da belirtin.

Paydaş	Meseleye yönelik tutum	Paydaşın mesele üzerindeki etkisi	Erişim kolaylığı
Örnek: Yaşlılar derneği temsilcisi	Olumlu	Düşük	Yüksek
Örnek: Siyasi lider	Olumlu	Yüksek	Düşük
Bölge DRR yetkilisi	Nötr	Orta	Orta

Savunuculuk stratejisi

Etkili bir savunuculuk stratejisi, hedef kitlenize, kaynaklarınıza ve zamanınıza göre savunuculuk hedeflerinize ulaşmak için en uygun yöntemleri kullanır. Hedeflere ulaşmak için birden fazla yöntem seçmek de önemlidir. Stratejiler arasında kampanya yürütme, hükümet yetkilileriyle lobi yapma, medyayı duyarlılık ve farkındalık yaratma aracı olarak kullanma ve teknik destek sağlayarak kapasite geliştirme yer alabilir.

Savunuculuk stratejileri ve yaşlıların dahil edilmesini sağlamanın yollarına ilişkin bazı örnekler aşağıda verilmiştir:

SAYFA 89

İnsani yardım verileriyle bağlantılı savunuculuk konuları

Strateji	Yaş katılıma ilişkin ipuçları
Savunuculuk hedefleri arasında konuya dikkat çekebilecek, konuyla ilgili farkındalığı ve kamuoyu desteğini artırmaya yönelik etkinlikler, mitingler, konuşmalar dahil olmak üzere kamu kampanyaları.	Yaşlıların kamu kampanyalarının yüzü olmasını ve onların tanıklıklarının ve seslerinin yükseltilmesini sağlayın. Konuşmacı listesinde OPA'ların ve DPO'ların temsil edilmesini sağlayın.
Medya, TV, radyo, gazeteler ve basın ile çalışmak, savunuculuk konusunun hem kamuoyunun hem de savunuculuk hedeflerinin dikkatine sunulmasında etkili bir rol oynayabilir.	Topluluklarda AIDRR uygulamasındaki iyi pratikleri belirlemek ve medyayı bu konuda bilgilendirmek. Facilitate exposure visits of media facilitated and led by older people. (???)
Topluluklarda AIDRR uygulamasındaki iyi uygulamaları belirlemek ve medyayı bu	Yaşlıların bu forumlara erişimini ve katılımını sağlayın. Gerektiğinde iletişim

konuda bilgilendirmek.	yardımcıları ve refakatçi desteği sağlayın.
Yaşlılar tarafından yönlendirilen ve kolaylaştırılan medya ziyaretlerini kolaylaştırmak.	Kuruluşunuz tarafından düzenlenen etkinlikler için mekanın erişilebilirliğini ve yaşlıların katılımını sağlayın.
Savunuculuk hedefleriyle bire bir toplantılar düzenlemek, muhtemelen onlarla iletişim kurmanın en iyi yoludur.	Belirlenen öncülerin ve yaşlılardan temsilcilerin toplantının bir parçası olmasını sağlayın. Toplantı öncesinde toplantının amacını ve savunuculuk taleplerini tartışın.
Broşürler, posterler, bildiriler ve brief'ler gibi savunuculuk materyalleri geliştirmek, afet riskinin azaltılmasına yönelik temel savunuculuk mesajlarını vurgulayabilir, daha büyük toplantılarda dağıtılabilir veya bire bir toplantılarda kullanılabilir. Buna karşılık, sunumlar geliştirmek çalıştaylar, konferanslar ve seminerler için kullanılabilir ancak bire bir toplantılarda savunuculuk yapmanın en iyi yolu olmayabilir.	Mesajların yaşlıların hem güçlü yönlerine hem de kırılganlıklarına odaklanmasını sağlayın. AIDRR'ın iyi uygulamaları ve başarıları ile birlikte AIDRR'a olan ihtiyacı vurgulayın. Materyal için farklı kitlelerin AIDRR ile nasıl etkileşime geçebileceği veya AIDRR'a nasıl katkıda bulunabileceği konusunda bir eylem çağrısı sağlayın.

SAYFA 90

Çalışma sayfası: Savunuculuk stratejileri

Savunuculuk stratejinizin haritasını çıkarın ve yaş kapsayıcılığını nasıl sağlayacağınızı belirtin.

Strateji	Yaşa göre kapsayıcılığı kolaylaştıracak önlemler

SAYFA 91 GÖRSEL

SAYFA 92 GÖRSEL

SAYFA 93 REFERANSLAR

ActionAid International. Participatory Vulnerability Analysis: A Step-by-Step Guide for Field Staff. https://www.actionaid.org.uk/sites/default/files/doc_lib/108_1_participatory_vulnerability_analysis_guide.pdf.

Australian Government (AusAID) and Oxfam Australia. 2012. Integrated Disaster Risk Reduction and Climate Change. Prepared for Oxfam Australia by the Climate Change Adaptation Programme (CCAP), RMIT University, Melbourne.

Care International. 2015. Youth-led Advocacy for Disaster Risk Reduction: A Guide. http://www.ycareinternational.org/wp-content/uploads/2015/10/Youth-led-Advocacy-Guide-for-Disaster-Risk-Reduction_Publication-draft-ZC.pdf.

CBM International, HelpAge International and Handicap International. 2018. Humanitarian Inclusion Standards for Older People and People with Disabilities. https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/Humanitarian_inclusion_standards_for_older_people_and_people_with_disabi.pdf.

González, B. A. 2012. Ensuring Inclusion of Older People in Initial Emergency Needs Assessments. HelpAge International and European Commission. http://nutritioncluster.net/wp-content/uploads/sites/4/2013/12/AGE_Needs-FINAL-3.pdf.

Hartog J. 2014. Disaster Resilience in an Ageing World: How to Make Policies and Programmes Inclusive of Older People. HelpAge International.

Handicap International. 2014. Conduct an Accessibility Audit in Low- and Middle-income Countries. Technical Resource Division.

HelpAge International. 2011. Older Citizens Monitoring: HelpAge Guidelines. <https://www.helpage.org/silo/files/older-citizens-monitoring.pdf>.

HelpAge International. 2014. ADA Campaign Training Manual. <https://www.helpage.org/getinvolved/campaigns/age-demands-action-campaign-resources/>.

HelpAge International and Canadian Red Cross. Integrating Older People. http://www.rcrc-resilience-southeastasia.org/wp-content/uploads/2016/01/DMDRR-and-Gender-Guidance_Integrating-Older-People.pdf.

Handicap International. 2017. Inclusive Disaster Risk Reduction. https://hi-canada.org/sn/uploads/fck/PP13_InclusiveDRR.pdf.

International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. 2018. World Disasters Report: Leaving No One Behind. <https://media.ifrc.org/ifrc/world-disaster-report-2018/>.

Myanmar Consortium for Community Resilience (MCCR). Inclusive Framework and Toolkit for Community-based Disaster Risk Reduction in Myanmar. ActionAid Myanmar. https://www.preventionweb.net/files/48286_48286inclusiveframeworktoolkitforcb.pdf.

SAYFA 94

Oxfam International. 2012. Participatory Capacity and Vulnerability Analysis: A Practitioner's Guide.

Pan American Health Organization. 2012. Guidelines for Mainstreaming the Needs of Older Persons in Disasters Situations in the Caribbean. Pan American Health Organization.

Participatory Vulnerability & Capacity Assessments (PVCA) Report. http://www.drcsc.org/CCA/3/Docs/PVCA_Report.pdf.

Strengthening Resilience through Inclusion: A Toolkit for Older People Inclusive Disaster Risk Reduction. Document prepared for HelpAge International.

Tanyang, G. and T. Camacho. 2019. More at Risk: How Older People are Excluded in Humanitarian Data. Study report submitted to HelpAge International.

The United Nations Office for Disaster Risk Reduction. Disaster Risk Reduction and Resilience in the 2030 Agenda for Sustainable Development. https://www.unisdr.org/files/46052_disasterriskreductioninthe2030agend.pdf.

The United Nations Office for Disaster Risk Reduction. Hyogo Framework for Action (HFA) 2005–2015. <https://www.unisdr.org/we/coordinate/hfa>.

The United Nations Office for Disaster Risk Reduction. Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030. <https://www.preventionweb.net/publications/view/43291>

The United Nations Office for Disaster Risk Reduction and HelpAge International. Charter 14 for Older People in Disaster Risk Reduction.

Theis, J. and H. M. Grady. 1991. Participatory Rapid Appraisal for Community Development. London: International Institute for Environment and Development (IIED). <http://pubs.iied.org/8282IIED.html>.

United Nations. 2017. Building Resilience to Disasters in Asia and the Pacific: Resilience in the Global Development Frameworks. Asia-Pacific regional coordination mechanism. <https://www.unescap.org/sites/default/files/BuildingResilienceDisasters.pdf>.

United Nations. 2002. Madrid Plan of Action and its Implementation. Department of Economic and Social Affairs.

World Health Organization and HelpAge International. Wheelchair Assessment Form.